

Gemeente Leusden

CONCEPT

Thuis in Leusden

Samen bouwen aan nu en later

Beleidskader Sociaal Domein maart 2023-maart 2027

Inhoud

Voorwoord	5
1. Visie	7
Onze visie op het (samen) leven van onze inwoners in Leusden	
2. Uitgangspunten	10
Onze uitgangspunten bij ons beleid en de uitvoering ervan	
3. Speerpunten	13
Onze gerichte extra inzet op belangrijke thema's	
3.1 Rondkomen	13
3.2 Wonen en zorg	16
3.3 Netwerken	20
3.4 Vrijwilligers	23
3.5 Leefstijl, sport, bewegen	26
3.6 Opvoeden en opgroeien	29
3.7 Toekomstbestendig ondersteunen	32
4. Reguliere opgaven	36
Onze doorgaande inzet op wettelijke taken en gemaakte afspraken	
5. Financiën	46
Onze financiële uitgangspunten	

Voorwoord

Thuis in Leusden, dat is de titel van dit beleidskader. Waarbij thuis staat voor verbondenheid en gezamenlijkheid. Tussen inwoners, tussen mensen die actief zijn in zorg, welzijn en sport, en tussen gemeentemedewerkers van de verschillende beleidsterreinen. De titel weerspiegelt de ambitie om die onderlinge verbondenheid nog meer te versterken. Want vanuit die verbondenheid is er zorg voor elkaar en werken we samen.

Hoe we met deze ambitie aan de slag gaan, leest u in dit beleidskader. De gemeente probeert hierin de beste voorwaarden te scheppen en een beter samenspel aan te jagen, maar voor het succes zijn we afhankelijk van de kracht van het geheel. Nu en in de toekomst. Daarom ben ik blij dat we de kennis en expertise van vele professionals en inwoners hebben kunnen gebruiken om de richting voor de komende vier jaar te bepalen.

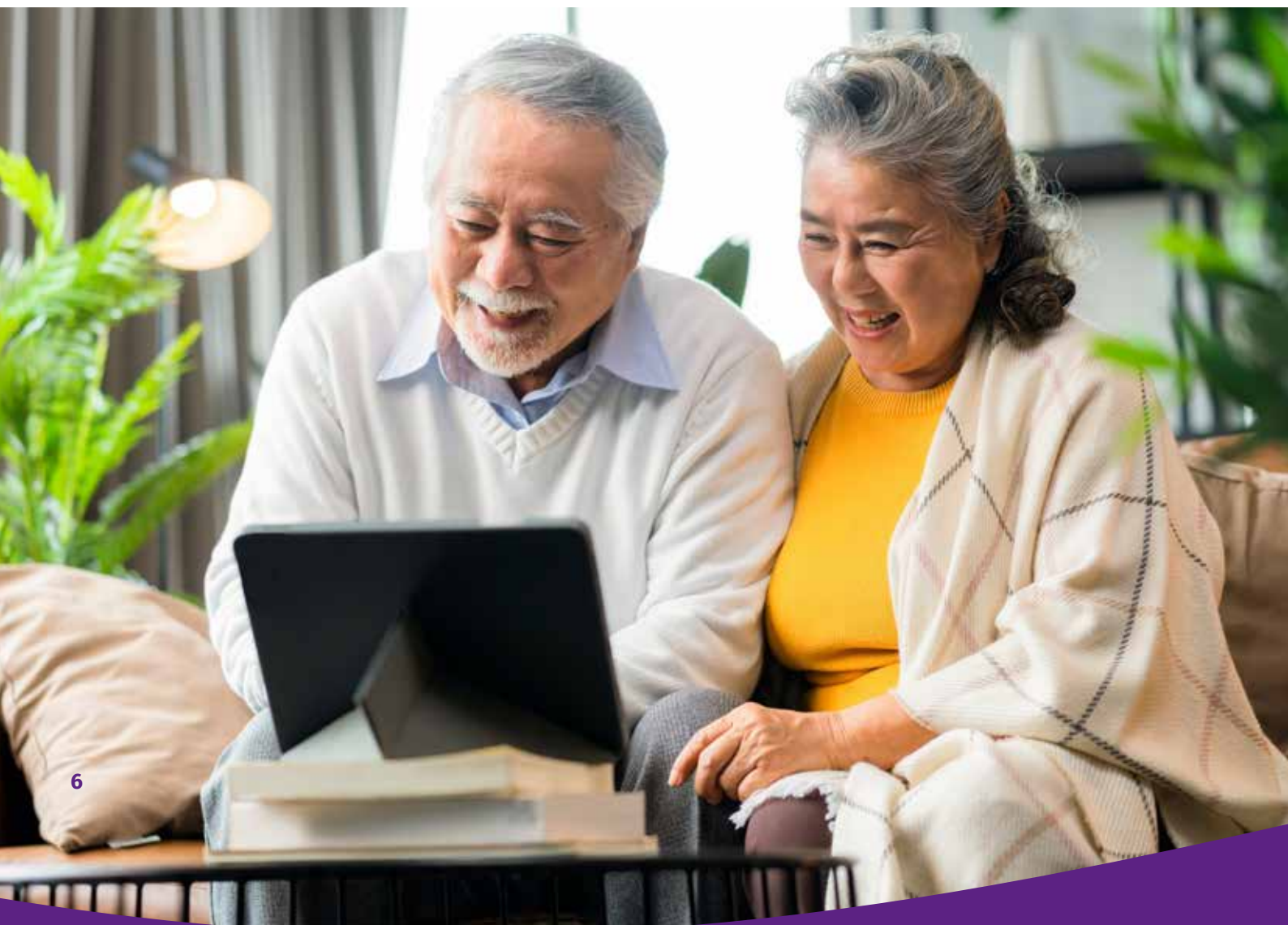
In de voorgaande jaren hebben we samengewerkt op een aantal concrete maatschappelijke thema's, zoals armoede, eenzaamheid en arbeidsparticipatie. En hebben we een mooie stap vooruit gezet in het datamanagement. Er is nu een veel beter inzicht. De komende jaren gaat het meer over het versterken van de samenleving. Daarvoor maken we een koppeling naar de domeinen wonen, welzijn en sport. Om je thuis te kunnen voelen in Leusden, heb je immers een vaste basis nodig. Een fundament waarop je kunt bouwen. Dat betekent kunnen rondkomen en – eventueel met ondersteuning – passend wonen in een veilige omgeving. Bovendien geloven we dat we de maatschappelijke waarde van sport en bewegen nog beter kunnen benutten om vitaliteit en veerkracht van inwoners te vergroten.

Thuis in Leusden betekent ook dat mensen een netwerk hebben. Waar ze zich thuis voelen, iets voor de ander

doen of op elkaar terug kunnen vallen. Iedereen erkent dat de coronacrisis en de situatie in Oekraïne voor grote veranderingen hebben gezorgd. In elk geval werd zeer duidelijk dat netwerken en verbindingen tussen formele partijen zoals de gemeente en informele partijen zoals bewoners- en vrijwilligersorganisaties van groot belang zijn om op de crisis te reageren. De impact van persoonlijk contact is immers groot in het leven en welzijn van mensen. Het opbouwen van sociale relaties – een verbindend netwerk – wordt dan ook steeds meer de rode draad in alle onderdelen van het Sociaal Domein. Grenzen tussen formele en informele zorg zullen steeds meer vervagen.

Gelukkig zijn er al veel mensen actief in Leusden. Neem de voorzitter van een sportvereniging die het ledenaantal wist te verdubbelen waardoor nu de vereniging stabiel is. Of de groep mensen die een wijkvereniging hebben opgezet. Of het gezin dat een kind een weekend in huis neemt om de ouders even op adem te laten komen. Ik heb respect voor hoe zij dat weten te integreren in hun vaak drukke leven. Zij betekenen veel voor een ander. Tegelijkertijd is onze gemeente ook een typisch forensendorp. Relatief weinig inwoners hebben hier hun familie wonen. Dat maakt het extra belangrijk om te werken aan je lokale netwerk. Er is meer dan 's ochtends de snelweg oprijden en 's avonds er weer vanaf, om het zo maar te zeggen. Tegen hen zou ik willen zeggen: kijk ook eens welk steentje jij kunt bijdragen. Het verrijkt je eigen leven. En je krijgt er een enorm netwerk bij! Om Leusden de plek te maken waar we met veel plezier leven, zullen we allemaal een actieve bijdrage moeten leveren.

Patrick Kiel, Wethouder Sociaal Domein

1. Visie

Inleiding

In onze samenleving in Leusden zijn er volop kansen. Kansen voor inwoners om hier een leven op te bouwen. Kansen om mee te doen in de samenleving, door werk, school en sociale contacten. Verenigingen, vrijwilligersorganisaties, clubs, kerken en het lokale culturele aanbod zorgen voor een actief en sociaal samen leven. De vele vrijwilligers en initiatiefrijke inwoners zetten zich voor anderen in – initiatieven komen juist hier van de grond. Inwoners zijn blij met het groene en dorpse karakter van Leusden en de relatieve rust. De groene leefomgeving en vele sportmogelijkheden geven ruimte om te bewegen en recreëren. Economisch gaat het in deze regio nog steeds erg goed.

Voor een deel van onze inwoners is het moeilijker om deze kansen te pakken en mee te doen in Leusden. Voor hen is het benutten van wat Leusden – en van wat het leven biedt – niet vanzelfsprekend. Dit kan komen door een beperkte gezondheid, moeite met rondkomen, uitdagingen bij het opgroeien of bij het ouder worden. Als samenleving zijn we er samen verantwoordelijk voor om er voor elkaar te zijn. De gemeente zorgt aanvullend voor passende ondersteuning.

Dit was al nodig en deze noodzaak wordt groter. Want we staan als samenleving voor een aantal uitdagingen. Na een periode waarin we de gevolgen van corona hebben gezien en we vele vluchtelingen gastvrij verwelkomden, hebben we nu te maken met oplopende kosten door inflatie en stijgende energie- en gasprijzen. Ook is er krapte op de woningmarkt en op de arbeidsmarkt. Toenemende individualisering zorgt ervoor dat we ons vaker alleen voelen staan. De mentale weerbaarheid van onze jeugd staat onder druk, onder andere door invloed van sociale media en prestatiedruk. Richting de toekomst zien we een dubbele vergrijzing in Leusden: senioren maken een steeds groter deel uit van de samenleving waarbij ook hun gemiddelde leeftijd stijgt. De groeiende zorgbehoefte van deze groep in combinatie met de afnemende arbeidsbevolking legt druk op ons zorgsysteem en een grotere claim op de samenleving.

Hieruit volgt de vraag hoe we hier in Leusden mee omgaan. Wat is onze visie op wat er nodig is voor onze inwoners, voor onze samenleving en voor de uitvoering die de gemeente geeft aan zorg en ondersteuning? Welke kansen zijn er en wat is onze blik op de toekomst?

Visie op het (samen) leven van onze inwoners

Vaste basis

Ieder mens, en iedere inwoner van Leusden, heeft in het leven een vaste basis nodig. Een fundament waarop je kunt bouwen, zeker in tijden van onzekerheid. Zo hebben inwoners zekerheid nodig dat zij voldoende inkomen hebben om te kunnen leven, dat zij kunnen rondkomen. Het liefst met een inkomen door werk, of vanuit een uitkering en met ondersteuning van de overheid.

Maar een vaste basis is meer dan deze veel besproken 'bestaanszekerheid'. Het gaat ook om wonen, passend kunnen wonen, een plek hebben van waaruit je je leven kunt opbouwen. Zelfstandig of met ondersteuning. En dat in een veilige leefomgeving - mensen hebben veiligheid nodig om te wonen en te leven, een veilig bestaan. Rondkomen, wonen en veiligheid vormen een fundament in het leven.

Als deze vaste basis ontbreekt, heeft dat een grote impact op iemands (gezins)leven. Niet kunnen rondkomen heeft bijvoorbeeld negatieve gevolgen voor de gezondheid, sociale contacten en kansen van kinderen. Daarom moeten we eerst dáár beginnen, werken aan die vaste basis, zodat mensen hun leven kunnen leven en problematiek waar mogelijk kan worden voorkomen. Inwoners én gemeente hebben daar een verantwoordelijkheid in. Daarom is dit de fundering van het huis - een huis dat symbool staat voor een mensenleven, inwoner of huishouden.

Verbindend netwerk

Aanvullend op een vaste basis, heeft ieder mens verbinding nodig met mensen om zich heen. Verbinding is meer dan elkaar af en toe ontmoeten, meer dan het ondernemen van activiteiten buiten de deur. Hoewel dat belangrijk is en blijft, betekent ontmoeten van mensen tijdens een activiteit nog niet dat iemand zich ook verbonden voelt met anderen, dat iemand onderdeel is van een betekenisvol netwerk.

Een netwerk waarin mensen elkaar kennen, zich thuis voelen bij elkaar, iets voor de ander doen, op elkaar kunnen terugvallen. Of dat nu een netwerk is van familie, vrienden, een sportvereniging, een kerk, een wijkvereniging, een mama-café, of een serviceclub. Inwoners dragen zelf bij aan één of meerdere netwerken en zetten zich ervoor in. Inwoners die moeite hebben om aansluiting te vinden, worden ondersteund bij het thuis raken in een netwerk. Een structuur van verbindende netwerken zorgt voor een sterke samenleving van inwoners, die een uitdaging aan kan.

Vitaal leven

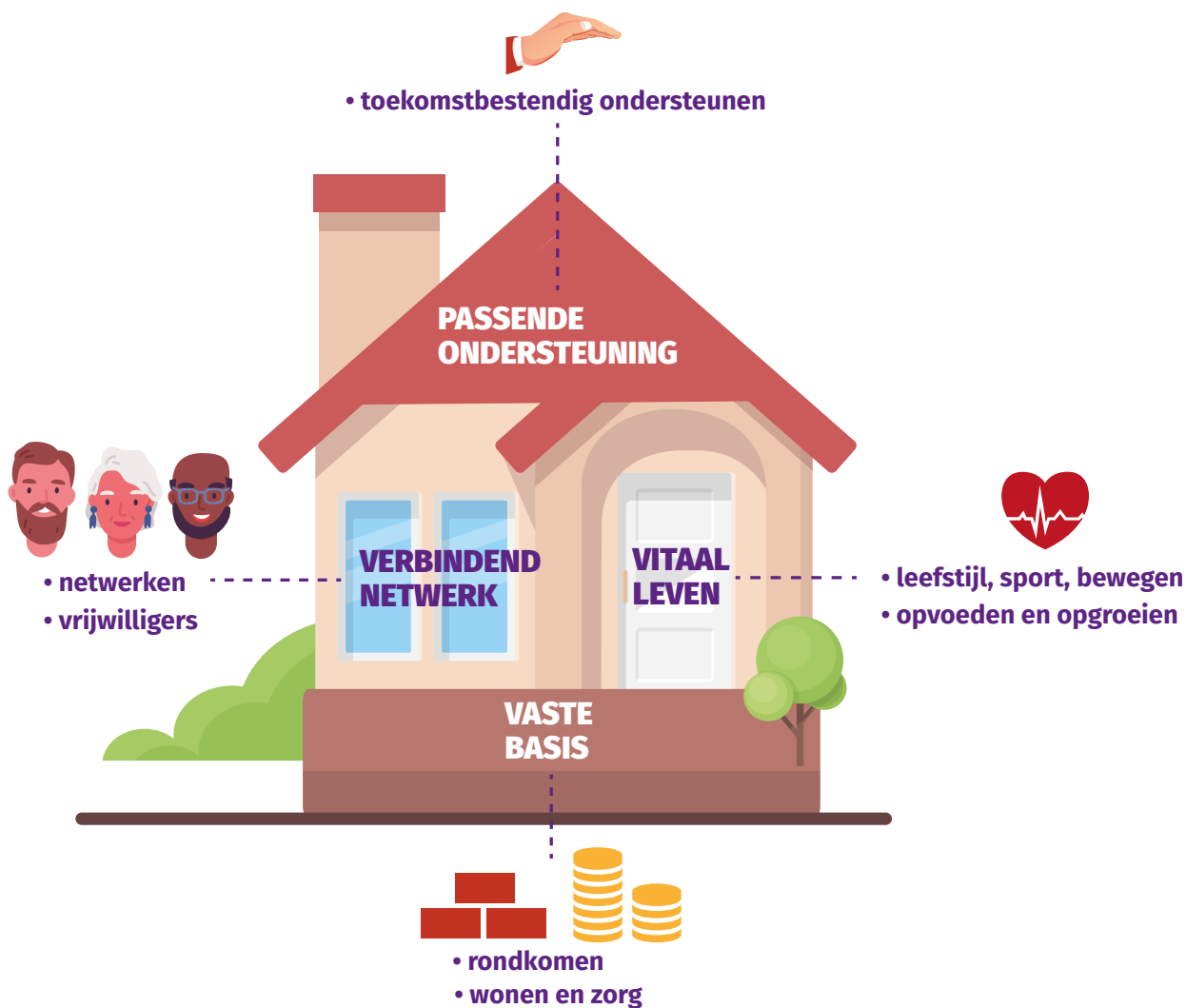
Op de fundering van een vaste basis, en verbonden in een netwerk, kunnen inwoners een vitaal leven opbouwen. Een vitaal leven is een gezond leven. Gezondheid is niet vanzelfsprekend, maar een gezonde leefstijl is een keuze, en een verantwoordelijkheid van ons allemaal. Gezonde voeding, sporten en bewegen, ontmoeten en het opdoen van inspiratie door bijvoorbeeld cultuur, zijn bij uitstek manieren om te werken aan het verbeteren van fysieke en mentale gezondheid.

Een sterkere fysieke en mentale gezondheid geven inwoners veerkracht. Met veerkracht heb je de kracht om terug te veren na tegenslag, of overeind te blijven als het leven zwaar is. Veerkracht stelt inwoners in staat om uitdagingen aan te kunnen. Vitaliteit en veerkracht helpen kinderen gezond opgroeien, jongeren en (jong) volwassenen zich te ontwikkelen en ouderen vitaal ouder te worden.

Vitaliteit en veerkracht van inwoners en van de samenleving kan problematiek voorkomen of helpen verminderen. Hierin ligt de kern van preventie.

Passende ondersteuning

In het dak van het huis, als sluitstuk, is er de passende ondersteuning die de gemeente biedt. Inwoners die de grenzen van hun mogelijkheden en netwerk bereiken, en ondersteuning of (specialistische) hulp nodig hebben, kunnen daar een beroep op doen. Hierbij kan het

bijvoorbeeld gaan om een uitkering vanuit de bijstand, jeugdhulp door begeleiding thuis bij problemen in het gezin, praktische ondersteuning bij het (langer) thuis blijven wonen, of behandeling van psychische klachten.

Als gemeente zijn we daar verantwoordelijk voor, en samen met maatschappelijk partners en aanbieders bieden we die ondersteuning en zorg. Dat vraagt veel

van gemeenten en aanbieders, en daarom werken we op het gebied van zorg (regionaal) samen om de benodigde zorg in te kopen en te voldoen aan de vele technische, juridische en financiële randvoorwaarden. Daarbij hoort de opgave om ook in de toekomst de zorg en ondersteuning te kunnen blijven bieden. Uitgangspunt blijft dat de zorg en ondersteuning voor inwoners zo passend mogelijk is en blijft.

2. Uitgangspunten

In aanvulling op onze visie op het (samen) leven van onze inwoners, kiezen we voor de volgende uitgangspunten voor ons beleid en de uitvoering ervan.

• **Inclusieve samenleving**

We gaan uit van een inclusieve samenleving. Iedereen kan volwaardig deel uitmaken van de samenleving en hoort erbij. De basis hiervan ligt in onze mensenrechten: de rechten van ieder mens op bijvoorbeeld een vrije mening, op onderwijs, op voldoende te eten. Discriminatie om afkomst, geaardheid of om welke reden dan ook, hoort in Leusden niet thuis. Daarnaast is toegankelijkheid van belang voor inwoners om mee te kunnen doen: iedereen moet toegang hebben tot de samenleving en de benodigde voorzieningen. De toegang moet fysiek mogelijk, (sociaal) veilig en ook betaalbaar zijn. Ook informatie is voor iedereen toegankelijk. In een inclusieve samenleving heeft iedereen dezelfde kansen om zelfstandig mee te doen op alle terreinen van het leven.

• **Inwoners van 0 tot 100 jaar**

We gaan uit van beleid voor alle inwoners van Leusden, ongeacht hun leeftijd. Onze inzet is er voor baby's (soms al tijdens de zwangerschap), kinderen, jongeren, volwassenen en ouderen tot 100 jaar en zelfs nog ouder. We hanteren geen apart doelgroepenbeleid, maar maken alleen onderscheid in onze concrete aanpak als de behoefte van een (leeftijds)groep of specifieke situatie daar om vraagt.

• **Leusden is één, maar de eigen wijk is nabij**

De gemeente Leusden bestaat uit Leusden, Achterveld en Stoutenburg. En deze kernen hebben weer hun eigen buurten en wijken. We gaan uit van beleid voor (de gemeente) Leusden als één geheel. Het geformuleerde beleid en de uitvoering daarvan geldt voor heel Leus-

den. Tegelijkertijd zien we de grote waarde van wijken en dorpskernen, als het gaat om de netwerken van mensen, het naar elkaar omzien en als het gaat om leefbaarheid en veiligheid. Daarin heeft de wijk als directe leefomgeving, al dan niet met een wijkvereniging, een belangrijke meerwaarde, en kan een concrete aanpak per wijk verschillen.

• **80 procent is zelfstandig, 20 procent heeft ondersteuning nodig**

We ontwikkelen beleid in het besef dat het merendeel van de Leusdenaren zich goed weet te redden en een minderheid extra ondersteuning nodig heeft. Landelijk gezien redt 80 procent het bijna zijn hele leven alleen of met behulp van het eigen netwerk. Bij 20 procent lukt dat niet, soms tijdelijk en soms permanent. Van de vijf procent die permanente steun nodig heeft om in regie te blijven, is een klein deel niet bij machte om überhaupt de regie ooit (terug) te krijgen.

• **Zelfredzaamheid, netwerk, gemeente**

We zien de zelfredzaamheid van inwoners als vertrekpunt: het vermogen van mensen om zichzelf te redden op alle levensterreinen met zo min mogelijk professionele ondersteuning en zorg. Lukt dat niet zelf, dan doen zij een beroep op hun omgeving, op hun netwerk. De gemeente kan ondersteunen bij het versterken van de zelfredzaamheid en het netwerk. Als er meer nodig is, kunnen inwoners een beroep doen op de gemeente voor zorg en ondersteuning. De gemeente heeft de verantwoordelijkheid die zorg en ondersteuning te bieden.

• **Sterke basisinfrastructuur**

We gaan uit van een sterke basisinfrastructuur in Leusden, een structuur van sociale verbanden en informatie, advies en lichte ondersteuning, zowel informeel als

formeel. De basisinfrastructuur is vrij toegankelijk, inwoners kunnen daar zelf gebruik van maken. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om een consultatiebureau, vrijwilligersinitiatieven, jongerenwerk, of sportverenigingen. Dit geheel van organisaties, diensten, voorzieningen en betrekkingen moet het mogelijk maken dat mensen samen kunnen leven en kunnen meedoen in de samenleving.

• Preventie

We werken zoveel mogelijk preventief. Preventie richt zich op het voorkomen van het ontstaan van problemen, het in goede banen leiden van beginnende problematiek en het voorkomen dat problemen weer terugkeren. Daarbij zetten we gericht in op drie preventieniveaus:

- Preventie voor iedereen (universele preventie), met maatregelen die het normale leven bevorderen;
- Preventie voor selectieve groepen of bij specifieke problemen (selectieve preventie), met maatregelen gericht op voorlichting, bewustwording, vroegsignalering en advisering;
- Preventie voor inwoners met een beginnend probleem of verhoogd risico (geïndiceerde preventie), met interventies of eerstelijnsondersteuning en hulp.

• De beweging in het Sociaal Domein

Een solide basisinfrastructuur en inzet op preventie zijn onderdeel van de 'beweging naar voren', een principe waarmee binnen het Sociaal Domein gestuurd wordt op het 'lichter' oplossen van hulpvragen of problemen waar dat kan. Die beweging gaat uit van 'normaliseren': niet elk probleem is een probleem waar (direct) professioneel advies of ondersteuning bij nodig is. De basisinfrastructuur en voorzieningen moeten sterk en zichtbaar genoeg zijn om lichte hulpvragen in op te vangen. Waar dat mogelijk en passend is, wordt ondersteuning collectief aangeboden in plaats van individueel. Vanuit de geïndiceerde zorg en ondersteuning moet het mogelijk zijn om op tijd weer 'af te schalen' en met lichtere ondersteuning verder te kunnen.

• Passende ondersteuning

Bij het bieden van ondersteuning en zorg gaan we uit van de (hulp)vraag en behoefte van de inwoner, de professionaliteit van de hulpverlener en houden we ook rekening met de financiële grenzen die we als gemeente hebben door te streven naar doelmatigheid en gerichte inzet van zorg en ondersteuning. We gaan uit van ondersteuning en zorg in nabijheid; van minder uithuisplaatsing of intramurale zorg en meer ambulante ondersteuning dichtbij; van minder zorgpartijen; het creëren van sterke netwerken; van de noodzaak om kennis en expertise van professionals te bundelen en te versterken in integrale teams; en van de noodzaak om administratieve rompslomp te beperken en professionals ruimte te geven om te doen wat nodig is.

• Integrale samenwerking

In verschillende wetten schrijft het Rijk voor dat er (beleids)plannen ontwikkeld moeten worden. Het gaat om de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Jeugdwet, de Wet publieke gezondheid (Wpg), en de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs). We gaan uit van integraal beleid, in één Beleidskader Sociaal Domein. De inzet voor onze inwoners kan alleen samen met inwoners en met onze maatschappelijk partners. Hun bevoegdheid, expertise en ervaringen maken dat we in Leusden verder kunnen werken aan een sterke samenleving, waarbij inwoners die dat nodig hebben passend worden geholpen. We gaan voor een sterke en integrale samenwerking.

• Leefomgeving

Het (samen) leven van mensen is onlosmakelijk verbonden met de omgeving waarin zij wonen, werken en hun tijd doorbrengen. Hoe iemand woont, of er speelplekken en groen in de omgeving zijn, welke voorzieningen toegankelijk zijn, of de lucht schoon is, is van invloed op iemands fysieke en mentale gezondheid. Het is niet alleen van belang om negatieve omgevingsfactoren (zoals

geluidsoverlast of slechte toegankelijkheid) te verminderen en ons voor te bereiden op een veranderend klimaat, maar ook om te komen tot een leefomgeving die inwoners uitnodigt om het leven op een gezonde manier te leven. Een groene, gezonde en duurzame woon- en leefomgeving, die het mogelijk maakt om veilig te wonen, elkaar te ontmoeten, te spelen, te bewegen, te recreëren, te wandelen en te fietsen. Gezien de verbinding tussen het sociale domein en het ruimtelijk domein, verankeren we die randvoorwaarden in de Omgevingsvisie.

• **Communicatie**

We gaan uit van heldere communicatie. We communiceren op een toegankelijke manier over ontwikkelingen in de samenleving en het Sociaal Domein in Leusden. Inwoners moeten informatie makkelijk kunnen vinden en goed geïnformeerd worden als er in hun situatie iets verandert. Nieuwe of bestaande activiteiten in Leusden, voorlichting en ondersteuning, zijn zichtbaar en vindbaar voor inwoners en maatschappelijk partners.

3. Speerpunten

Onze gerichte inzet op zeven speerpunten sluit aan bij de beschreven visie op het (samen) leven van onze inwoners. Om de vaste basis te versterken, richten we ons op de speerpunten Rondkomen en Wonen en zorg. Om te bouwen aan een verbindend netwerk, zetten we in op Netwerken en Vrijwilligers. Vitaal leven willen we ondersteunen met de speerpunten Leefstijl, sport, bewegen en Opvoeden en opgroeien. En bij passende ondersteuning willen we de zorg en ondersteuning Toekomstbestendig maken. We schetsen per speerpunt de situatie, benoemen de beleidsmatige uitgangspunten, laten zien welke inzet we willen doen en omschrijven de ambitie waar we aan werken.

3.1 Rondkomen | Vaste basis

In deze periode zien we de gevolgen van de landelijke ontwikkelingen in de koopkracht. De inflatie loopt op, boodschappen wordt duurder, de kosten voor gas en elektra zijn fors gestegen. Dit levert financiële problemen op voor veel huishoudens in Nederland, ook voor inwoners van Leusden. Landelijk zijn er maatregelen genomen om op korte termijn mensen financieel te compenseren. Toch zien we dat gemeentelijk armoedebelief het verschil maakt. Uit onze minima-effectrapportage blijkt dat het bepaalde groepen inwoners met behulp van onze lokale ondersteuning lukt om rond te komen en mee te doen in de samenleving.

Wel of niet rondkomen heeft grote invloed op veel leefgebieden. Door geldstress is het moeilijker om mee te doen in de samenleving, sociale contacten te onderhouden, en (mentaal) gezond te blijven. Ook weten we dat geldstress in een gezin impact heeft op de opvoeding en ontwikkeling van kinderen. Daarom moeten we starten

bij de basis: het op orde krijgen of behouden van een gezonde financiële situatie. Regelingen die wij als gemeente aanbieden blijken een goede bijdrage te leveren, maar niet iedereen maakt er gebruik van of kan ze vinden. Er rust nog een taboe op leven en opgroeien in armoede. In Leusden hebben minder mensen moeite met rondkomen dan gemiddeld in Nederland. Zo'n 8 procent van onze inwoners heeft een inkomen tot 130 procent van het sociaal minimum. In deze groep én buiten deze groep zijn er huishoudens die niet goed kunnen rondkomen. De impact voor deze inwoners is groot. We spelen in op actuele ontwikkelingen maar willen juist ook op de langere termijn bevorderen dat inwoners kunnen rondkomen. Naast het financieel ondersteunen van inwoners zetten we ook in op het structureel verbeteren van de situatie van mensen zodat zij weer de eigen regie kunnen pakken door bijvoorbeeld hulp bij het vinden van een baan.

Uitgangspunten

Bij dit thema kiezen we voor een aantal beleidsmatige uitgangspunten, op basis waarvan we werken.

- Iedere inwoner heeft krachten en talenten. We gaan uit van eigen kracht en benutten (financiële) regelingen en maatregelen om de eigen kracht te ondersteunen. Waar nodig leveren we ondersteuning en maatwerk.
- Weinig financiële ruimte mag geen belemmering vormen om mee te doen in de samenleving.
- De financiële situatie van ouders mag de ontwikkeling van een kind niet belemmeren. Elk kind verdient de kans om mee te doen aan het sociale leven, schoolactiviteiten, sport en cultuur.
- ZZP'ers en ondernemers lopen op hun eigen manier het risico op armoede en schulden, zij maken vanzelfsprekend deel uit van de aanpak.
- Goed met geld omgaan is een thema waar iedereen mee te maken heeft. Preventie en bewustwording zijn van groot belang, we willen ongezonde bestedingspatronen en schulden voorkomen.
- Armoede kan iedereen overkomen, er mag geen taboe op rusten.
- Bestaande regelingen en nieuwe regelingen moeten vindbaar en toegankelijk zijn.
- Werken moet lonen.
- De financiële situatie is van invloed op alle levensgebieden. Bij het zoeken naar oplossingen is een integrale blik een noodzaak. Alleen samenwerking tussen maatschappelijk partners zorgt voor een integrale aanpak, binnen en buiten het sociaal domein.

Inzet

Bij dit thema kiezen we voor een gerichte inzet op een viertal punten.

1. We bieden (nieuwe) instrumenten voor het stimuleren van gezonde bestedingspatronen onder jongeren en volwassenen

Dit doen we door instrumenten te ontwikkelen en/of in kaart te brengen en daar actief over te communiceren. Hiervoor stellen we een communicatie- en actieplan op, en voeren deze uit. We benaderen inwoners actief en dragen uit dat niet kunnen rondkomen geen taboe hoeft te zijn.

2. We werken aan het snel schuldvrij krijgen van jongeren met schulden

Dit doen we door twee pilots te starten. We bieden jongeren een 'snel schuldvrij traject' aan waarbij met een saneringskrediet en coaching jongeren sneller en duurzamer uit de schulden komen. Een deel van het saneringskrediet kan worden ingelost met een tegenprestatie, zoals bijvoorbeeld terug naar school gaan, werk vinden of een maatschappelijke stage. Voor jongeren met een schuld onder de 1000 euro, en die geen verdere coaching nodig hebben, bieden we 'turbo-schuldregelingen' aan. De schuld wordt binnen een week bemiddeld, en de jongere betaalt naar vermogen mee aan de schuld of levert een tegenprestatie.

3. We zetten in op persoonlijke ontwikkeling en meedoen van inwoners die langdurig in de bijstand zitten

Dit doen we door een pilot van twee jaar te starten met een groep inwoners die langdurig in de bijstand zit. In

'Geldzorgen geven je zo veel stress, gelukkig sta ik er nu niet meer alleen voor'

het project wordt gevraagd naar de brede behoeften van minima, gekeken naar alle leefgebieden, met als doel deze inwoners (maatschappelijk) te activeren en mee te laten doen.

4. We nemen doorlopend onze minima-regelingen onder de loep en passen regelingen waar nodig aan

We werken actief samen met partners om het bereik van de (huidige) regelingen te vergroten. Daarnaast monitoren we bestaande regelingen (zoals het kindpakket). We zijn doorlopend met onze partners in gesprek over

welke behoefte er onder de doelgroep is. We houden rekening met maatschappelijk-economische ontwikkelingen, cliëntervaringen en noodzaken voor de doelgroep. Op basis daarvan doen we voorstellen voor aanpassing van regelingen. Uit de minimaeffectrapportage blijkt bijvoorbeeld dat een participatieregeling voor volwassenen mist. Inmiddels is wel gestart met een sportpas voor volwassenen. Deze wordt geëvalueerd en op basis van de uitkomst leggen we de raad een keuze voor over een mogelijk vervolg van deze pilot.

Ambitie

Onze ambitie is dat inwoners zich in een gezonde financiële situatie bevinden en mee kunnen doen in de samenleving. We willen dat inwoners zelf hun financiën op orde hebben en houden. Als dat niet lukt, worden inwoners zo vroeg mogelijk ondersteund om erger te voorkomen. Er rust geen taboe meer op het niet kunnen rondkomen. Weinig financiële ruimte mag geen belemmering vormen om mee te doen in de samenleving.

We monitoren dit aan de hand van de resultaten van de pilots voor schuldhulpverlening en de pilot met inwoners die al langer in de bijstand zitten. We halen ervaringen op over het bereik van de campagne over bestedingspatronen en de vindbaarheid van onze regelingen en financiële ondersteuning. In deze financieel kwetsbare tijden zien we het gebruik van de regelingen graag toenemen.

3.2 Wonen en zorg | Vaste basis

Een tekort aan woningen en gestegen woningprijzen maken het ook in Leusden lastiger om een passende plek te vinden. Niet iedereen heeft hier last van. We zien wel dat het ontbreken of moeilijk kunnen vinden van een passende woonplek negatieve gevolgen kan hebben voor iemands leven. Hierdoor neemt de vraag om ondersteuning van de gemeente toe.

Ouders in scheiding die uit noodzaak in één huis blijven wonen, krijgen te maken met oplopende spanningen thuis, waardoor kinderen niet in een stabiele omgeving opgroeien. Ook statushouders, inclusief de kinderen, die nog wachten op een woning, kunnen nog niet starten met de opbouw van hun nieuwe leven. Jongeren die uitstromen uit een woonvoorziening binnen de Jeugdzorg kunnen niet altijd een passende plek vinden. Steeds meer inwoners met een psychisch kwetsbare achtergrond maken onderdeel uit van de wijk – dit is een gegeven en een opgave waar we als samenleving samen voor staan. Ouderen, die zich voorbereiden op hun toekomst, kunnen beperkt terecht in levensloopbestendige woningen. Dit laatste is een specifieke uitdaging in Leusden. In onze gemeente hebben we te maken met dubbele vergrijzing. Senioren maken een steeds groter deel uit van de samenleving en ook hun gemiddelde leeftijd stijgt. Zij wonen vaker en langer zelfstandig, op hoge leeftijd, ook

als de beperkingen toenemen. Zij willen dit vaak niet alleen zelf, maar ook het Rijksbeleid is hierop gericht. Bij langer zelfstandig thuis wonen wordt er ook een groter beroep gedaan op het sociale netwerk van ouderen voor het verlenen van (mantel)zorg en ondersteuning vanuit de Wmo.

Om in te spelen op deze ontwikkelingen op de woningmarkt en lokale behoeften van onze inwoners, richten we ons op mogelijkheden voor inwoners om passend en veilig in Leusden te wonen.

Uitgangspunten

Bij dit thema kiezen we voor een aantal (beleidsmatige) uitgangspunten, op basis waarvan we werken.

- Passend kunnen wonen in een veilige leefomgeving is een randvoorwaarde om mee te kunnen doen aan de samenleving.
- De inwoner heeft een eigen verantwoordelijkheid om een passende woning te vinden en te kunnen bekostigen. Oudere inwoners bereiden zich voor op een mogelijk veranderde woonbehoefte als zij ouder zijn.
- Gemeente stuurt op het beter laten aansluiten van het aanbod aan woningen op de behoefte die er is. Daarbij is er speciaal aandacht voor de kwetsbare inwoners.

‘Ik wil graag oud worden in mijn eigen huis en ik vraag me af wat daarvoor nodig is’

- Woonvraagstukken vragen om een integrale blik, zowel vanuit het Ruimtelijk als het Sociaal Domein. Woning(aanbod), leefomgeving, toegankelijkheid, sociaal netwerk en eventueel benodigde informele of formele ondersteuning hangen met elkaar samen.
- Een groene leefomgeving, die beweging en ontmoeting stimuleert, is een randvoorwaarde bij (nieuwe) woon vraagstukken.
- Nieuwe wooninitiatieven, zoals (nieuwe) woonvormen, al dan niet in combinatie met zorg, kunnen een meerwaarde en kans zijn in Leusden.
- De toenemende aanwezigheid van kwetsbare doelgroepen

in de wijk, die daar zelfstandig of met ondersteuning wonen, is een gegeven en een opgave waar we als samenleving samen voor staan.

- Jongeren die in verband met hun achttiende jaar moeten uitstromen uit de Jeugdhulp (en meer zelfstandig moeten gaan wonen), hebben wel ondersteuning nodig in het opbouwen van een zo zelfstandig mogelijk leven.
- Door de (dubbele) vergrijzing neemt de druk op mantelzorgers toe, terwijl ze onmisbaar zijn om langer thuis wonen mogelijk te maken. Waardering en erkenning van het werk van mantelzorgers moeten vanzelfsprekend zijn.

Inzet

Bij dit thema kiezen we voor een gerichte inzet op een vijftal punten.

1. We ontwikkelen een woonzorgvisie op basis van de specifieke woonbehoefte van ouderen en kwetsbare groepen

In deze visie worden zowel de fysieke en bouwkundige aspecten, als de sociale aspecten van de woonbehoefte in samenhang uitgewerkt. We willen bereiken dat ouderen en kwetsbare groepen in Leusden volwaardig deel kunnen uitmaken van de samenleving en zelfstandig kunnen wonen in een voor hen geschikte woning en woonomgeving. Als dat nodig is kunnen zij terugvallen op goed georganiseerde ondersteuning en zorg. Hierdoor vergroten wij de mogelijkheid van inwoners om regie te (blijven) voeren over hun eigen leven.

2. We stimuleren het levensloopbestendig maken van bestaande woningen

Dit doen we door een campagne te voeren over 'bewust wonen', waarmee oudere inwoners worden gestimuleerd

zich voor te bereiden op een andere levensfase. Naast (woon)advies geven we voorlichting over valpreventie en het gebruik van domotica. Verder zorgen we voor stimuleringsmiddelen, om het gebruik van hulpmiddelen, domotica of woningaanpassingen (financieel) toegankelijker te maken. Ook denken we aan een revolverend (terugverdienend) fonds om kredieten te kunnen verstrekken voor het levensloopbestendig maken van woningen.

3. We zorgen voor een betere aanpak van de urgente woonvraag

Dit doen we door de urgentieregeling aan te passen, waarmee we meer ruimte willen bieden aan inwoners in de knel, die alle wegen hebben bewandeld om op korte termijn aan een passende woning te komen. Op basis van de uitkomsten van het woononderzoek bezien we daarnaast of het labelen van woningen op specifieke kenmerken, of mogelijkheden van kamerwoningen of time-outwoningen bijdragen aan een goede balans tussen de urgente vraag en het aanbod.

4. We verbeteren de ondersteuning en waardering van mantelzorgers

Dit doen we door aan te sluiten bij hun behoeften en om overbelasting te voorkomen. Het rapport Invoormantelzorg (2021), waarin de behoeften van mantelzorgers worden geschetst, is hiervoor de basis. We blijven het mantelzorgcompliment verstrekken. We zorgen ervoor dat mantelzorgers meer mogelijkheden hebben om te ontspannen en elkaar te ontmoeten in een netwerk.

5. We zetten in op een veilige woon- en leefomgeving

Dit doen we door extra aandacht te hebben voor kwetsbare inwoners die de komende jaren steeds meer thuis zullen wonen, waaronder mensen vanuit de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg, Wet langdurige zorg,

Zorgverzekeringswet, Wmo of Jeugdhulp. We bouwen aan een passende en sluitende systematiek voor signalen van zowel professionals als inwoners, die zorgen hebben over een inwoner met zorgelijk gedrag die zich niet zelf meldt. We onderzoeken of een wijk-GGD'er hiervoor de juiste inzet is. We intensiveren de samenwerking met het zorg- en veiligheidshuis en gaan de Persoonsgerichte Aanpak doorontwikkelen.

We verbeteren de digitale weerbaarheid van Leusdenaren. Hiervoor doen we onderzoek naar de behoefte om wijkambassadeurs in te zetten, die inwoners in buurten en wijken kunnen ondersteunen bij vragen over online criminaliteit. Ook voeren we een campagne over de risico's van online criminaliteit om de digitale weerbaarheid onder jongeren, ouderen en ondernemers te vergroten.

Ambitie

Onze ambitie is dat inwoners zoveel mogelijk zelfstandig en passend kunnen wonen in een veilige leefomgeving. Ze maken volwaardig deel uit van de samenleving. Het aanbod aan passende woningen sluit beter aan op de behoefte van senioren en kwetsbare doelgroepen. Inwoners hebben de mogelijkheid om met behulp van een actief (sociaal) netwerk, en ondersteuning waar dat nodig is, levensloopbestendig regie te voeren over hun eigen leven.

We monitoren dit op basis van de resultaten van het woonbehoefteonderzoek, waarbij we het woonaanbod voor ouderen en kwetsbare doelgroepen beter willen laten aansluiten. Daarnaast willen we dat urgente woonzoekenden beter worden geholpen, dat mantelzorgers zich voldoende ondersteund voelen, dat mensen met verward gedrag passend worden ondersteund en dat inwoners de veiligheid en leefbaarheid in hun wijk als positief ervaren.

3.3 Netwerken | Verbindend netwerk

In Leusden zien we dat veel inwoners onderdeel zijn van een (sociaal) netwerk. Of dat nu een netwerk is van familie, vrienden, buren, een sportvereniging, een wijkvereniging, een kerk of een serviceclub. In de coronaperiode hebben we ervaren hoe belangrijk het is om onderdeel te zijn van een (sociaal) netwerk. Tegelijkertijd blijkt dat ruim 25 procent van de volwassenen in Leusden zich sociaal eenzaam voelt. Niet iedereen heeft het gevoel in verbinding te staan met anderen.

Een sociaal netwerk is een verzamelnaam voor het geheel aan betekenisvolle personen (zoals familie, vrienden, buren, kennissen, collega's) dat functioneert als een ondersteuningsbron voor het eigen welzijn en dat van andere personen in het netwerk. Het sociale netwerk draagt bij aan persoonlijke ontwikkeling en geeft in de nabije omgeving toegang tot persoonlijke steun, diensten en materiële goederen. Inwoners benutten het netwerk voor praktische en persoonlijke vragen en om herkenning te vinden, stress te voorkomen en mentale gezondheid te bevorderen. Ook maakt het onderdeel zijn van een netwerk het makkelijker om betekenisvol te zijn voor de ander. Inwoners met een netwerk doen minder snel een beroep op formele ondersteuning. Mensen ervaren een hogere kwaliteit van leven als zij verbonden zijn in een netwerk.

We stimuleren dat inwoners zelf actief kunnen bouwen aan netwerken, dat huidige netwerken worden versterkt en dat inwoners die dat nodig hebben, worden ondersteund bij het aansluiten bij een sociaal netwerk.

Uitgangspunten

Bij dit thema kiezen we voor een aantal (beleidsmatige) uitgangspunten, op basis waarvan we werken.

- We gaan uit van een samenleving waarin inwoners bin- nen een netwerk of in hun nabije omgeving naar elkaar omkijken en zingeving vinden.
- Het grootste deel van de Leusdenaren is prima in staat een netwerk op te bouwen of om zich bij een netwerk aan te sluiten.
- Sommigen hebben een (korte) periode hulp nodig bij het opbouwen van een netwerk. Als gemeente voelen we de verantwoordelijkheid om hen te ondersteunen.
- Actief deel uitmaken van een netwerk is niet voor iedereen weggelegd - voor een klein aantal Leusde- naren is een formeel netwerk een te grote stap. De gemeente heeft een rol in het bieden van een maatje of een-op-eencontact.
- Er is specifieke inzet nodig om een goede binding te realiseren tussen specifieke doelgroepen, zoals (ex-) statushouders, vluchtelingen, autochtone Nederlan- ders, jongeren. Organisaties in Leusden hebben daar een belangrijke en minder vrijblijvende rol in.
- Een (sociaal) netwerk is gebaseerd op gelijkwaardigheid en wederkerigheid.
- Accommodaties zijn onder andere nodig om netwerken en ontmoetingsmomenten voor Leusdenaren te reali- seren.

- Om volwaardig mee te kunnen doen in een netwerk, is het nodig dat kwetsbare inwoners een beroep kunnen doen op (vrijwillig) vervoer.
- Een netwerk kan ook een digitaal netwerk zijn.
- De thema's eenzaamheid en ondersteuning aan mensen met dementie worden geadresseerd onder dit speerpunt. Onderdeel zijn van een netwerk draagt bij aan het verminderen van eenzaamheid en een dementienetwerk of lotgenotennetwerk kan passende informele ondersteuning bieden.

Inzet

Bij dit thema kiezen we voor een gerichte inzet op een zestal punten.

1. We zorgen voor een betere bekendheid en vindbaarheid van voorzieningen en initiatieven in Leusden

Dit doen we door een nieuwe sociale kaart te ontwikkelen, laagdrempelig voor zowel inwoners als maatschappelijk partners. We nemen hiervoor het initiatief en

werken hiervoor samen met onze partners. We brengen de sociale kaart blijvend onder de aandacht.

2. We werken met onze (subsidie)partners samen in het zorgen voor een netwerkstructuur in Leusden

Dit doen we door met deze partners in gesprek te gaan over welke rol zij kunnen nemen in het stimuleren of bieden van netwerken en de toeleiding van inwoners daarnaar toe. Hun rol hierin nemen we standaard op in onze (subsidie)afspraken met hen. We toetsen nieuwe initiatieven aan de bijdrage die ze kunnen leveren aan het netwerk van Leusdenaren, onder andere via het Fonds Samenlevingsinitiatieven en het Platform Sport en Bewegen.

3. We vergroten de bijdrage die bestaande accommodaties kunnen leveren aan het ontmoeten en de netwerken van onze inwoners

Dit doen we door met sportverenigingen en culturele organisaties samen te onderzoeken of hun accommodaties

‘Ik heb iemand leren kennen bij de Bron en bel nu dagelijks met haar’

breder ingezet kunnen worden. We steken dit in vanuit zowel het Sociaal als het Fysieke Domein. Hierbij hebben we ook aandacht voor het realiseren van een uitnodigende publieke ruimte op het gebied van ontmoeten en bewegen. Hiervoor sluiten we aan bij het nog te ontwikkelen accommodatiebeleid rondom sport en cultuur.

4. We stimuleren de wijkverenigingen om een netwerk te zijn van en voor inwoners

Dit doen we door met wijkverenigingen in gesprek te gaan over hoe zij hun inwoners een netwerk kunnen bieden en hoe zij inwoners die dat nodig hebben, kunnen en willen ondersteunen bij het opbouwen van een netwerk. Hiervoor bieden wij de (vrijwilligers van de) wijkverenigingen handvaten aan.

5. We stimuleren ontmoeting voor specifieke groepen zoals statushouders, vluchtelingen, inwoners met een beperking of jongeren

Dit doen we door de behoefte te inventariseren van deze groepen, voor wie aansluiten in een algemene groep een

brug te ver is. We stemmen activiteiten specifiek af op deze behoefte. Het doel is dat zij zich aan kunnen sluiten bij een netwerk waar zij zich thuis voelen, (h)erkenning vinden en zich daar zelf ook actief voor kunnen inzetten.

6. We zorgen voor de mogelijkheid van een-op-een-ondersteuning voor inwoners

Dit doen we door (een vorm van) maatjesprojecten in te zetten voor inwoners waarvoor deelnemen aan een netwerk een brug te ver is.

Ambitie

Onze ambitie is dat elke inwoner van Leusden onderdeel is van een (sociaal) netwerk. Inwoners die een (korte) periode hulp nodig hebben bij het opbouwen van een netwerk of het aansluiten daarbij, ontvangen passende ondersteuning. Inwoners voor wie deelnemen aan een netwerk een te grote stap is, kunnen gebruikmaken van een maatje of een-op-eencontact.

Sterke netwerken in de samenleving zorgen ervoor dat inwoners naar elkaar om kunnen kijken, elkaar kunnen helpen, zich kunnen ontwikkelen, waarmee ook sociale eenzaamheid geadresseerd wordt.

We monitoren dit door een instrument te ontwikkelen om via maatschappelijk partners waaronder wijkverenigingen en Lariks de deelname aan netwerken in beeld te krijgen. We willen dat de deelname de komende jaren stijgt. We brengen op basis van de Gezondheidsmonitor van de GGDrU de sociale eenzaamheid in beeld.

3.4 Vrijwilligers | Verbindend netwerk

Leusden kent een bruisend vrijwilligersleven. Veel inwoners zetten zich actief en onbetaald in voor de mensen om zich heen. Of het nu gaat om vrijwillige inzet op sportverenigingen, in het culturele leven of voor het welzijn van onder andere jongeren, ouderen en nieuwkomers. Deze vele vrijwilligers vormen het cement van de samenleving. In Leusden geeft 51,5 procent van de inwoners aan dat zij als vrijwilliger actief zijn. Dat is fors hoger dan het landelijk gemiddelde van 43,9 procent.

Tegelijkertijd hebben we ook in Leusden te maken met ontwikkelingen die van invloed zijn op het vrijwilligerswerk. Door de jaren heen wordt het leveren van een

maatschappelijke bijdrage steeds minder als vanzelfsprekend gezien, minder als iets 'dat erbij hoort'. De voorkeur van (potentiële) vrijwilligers verschuift van structurele inzet naar incidentele inzet. Dit zorgt ervoor dat vrijwillige inzet minder beschikbaar is, terwijl de vraag in de samenleving niet afneemt. Ook in Leusden merken we dat het moeilijker wordt om vrijwilligers te vinden en te behouden. Een aantal organisaties ziet al tekorten ontstaan. Om vooral ook op de lange termijn te doen wat nodig is, willen we daar nu al op inspelen. Deze inzet op de langere termijn wordt onderschreven door een lokaal rekenkameronderzoek uit 2021.

Uitgangspunten

Bij dit thema kiezen we voor een aantal (beleidsmatige) uitgangspunten, op basis waarvan we werken.

- Iedere inwoner kan een kleine of grote bijdrage leveren aan de Leusdense samenleving.
- De inzet van vrijwilligers is van onschatbare waarde. Waarde voor de vrijwilliger zelf (in de vorm van sociale contacten, gezondheid en zingeving), voor de inwoner die daar de vruchten van plukt, en voor de samenleving als geheel.
- Waardering en erkenning van het werk van vrijwilligers moeten vanzelfsprekend zijn.
- De talenten en interesses van inwoners zijn het vertrekpunt. Van daaruit volgt de verbinding met de behoefte die er aan vrijwilligers in Leusden is.
- Een vitale samenleving is zelf verantwoordelijk voor het nemen van initiatieven en de uitvoering daarvan. De gemeente neemt mede verantwoordelijkheid voor het stimuleren, faciliteren, ondersteunen en waarderen van vrijwilligerswerk. Daarbij is de behoefte van de vrijwilligers(organisaties) het uitgangspunt.
- Een stevige verbinding tussen het werk dat vrijwilligers doen en professionele ondersteuning voor inwoners is van groot belang. Stichting Huiskamer van Leusden is

het verbindende hart en vrijwilligerscoördinatiepunt van de gemeente Leusden op het gebied van informele zorg en welzijn.

- Alleen door samenwerking van inwoners, vrijwilligers, organisaties en gemeente, kunnen we inspelen op de uitdagingen rondom het vrijwilligerswerk.

Inzet

Bij dit thema kiezen we voor een gerichte inzet op een drietal punten.

1. We stimuleren samenwerking tussen de Leusdense vrijwilligers(organisaties)

Dit doen we door het initiatief te nemen om een platform van en voor vrijwilligers op te richten. Vanuit dit platform werken we aan de uitdaging om op langere termijn voldoende vrijwilligers te vinden en te behouden. Hiermee ontstaat ook een netwerk van vrijwilligers met mogelijkheden voor ontmoeting, uitwisseling en waardering.

2. We willen alle inwoners in Leusden uitnodigen en in staat stellen om vrijwilligerswerk te (gaan) doen

Dit doen we onder andere door netwerken beter te benutten en in te zetten op een actuele en toegankelijke vacaturebank. In de vacaturebank wordt een betere

‘Vrijwilligerswerk geeft me energie en ik heb leuke nieuwe mensen leren kennen’

koppeling gemaakt tussen individuele voorkeuren van inwoners en maatschappelijke initiatieven; inwoners kunnen aangeven welke talenten zij hebben en kunnen zien hoe ze die kunnen inzetten. We zetten extra in op de bekendheid en een beter gebruik van de vacaturebank.

3. We innoveren de vrijwilligersondersteuning en stemmen deze af op de behoefte van maatschappelijke partners

Dit doen we door de huidige manier van vrijwilligersondersteuning aan organisaties te herijken op basis van ervaringen en behoeften vanuit de maatschappelijk partners. We bieden toegankelijke informatie over onder andere fondsenwerving, verzekeringen, en andere randvoorwaarden en mogelijkheden om vrijwilligerswerk te kunnen inrichten. En we hebben blijvend aandacht en waardering voor de vrijwilligers in Leusden.

Ambitie

Onze ambitie is het potentieel van vrijwilligers in Leusden te behouden en waar mogelijk te laten groeien. Inwoners zetten zich op basis van hun talenten en interesses in, en organisaties hebben en houden op kortere en langere termijn voldoende menskracht om hun waardevolle werk te blijven voortzetten.

We monitoren dit door uitvraag te doen bij de vrijwilligers en hun organisaties naar hun situatie en ervaringen met de geboden vrijwilligersondersteuning. We monitoren de signalen over het tekort aan vrijwilligers, en willen dat het gebruik van de nieuwe vacaturebank toeneemt. Het percentage vrijwilligers dat in Leusden actief is (51,5 procent) willen we zien stijgen.

3.5 Leefstijl, sport, bewegen | Vitaal leven

Veel inwoners van Leusden zijn of voelen zich relatief gezond. In Leusden heeft 86 procent van de volwassen inwoners en 74 procent van de senioren een positieve gezondheidsbeleving. Onze inwoners zijn ook volop in beweging: volwassenen en senioren voldoen aan de landelijke beweegrichtlijn, van de jongeren is 74 procent lid van een sportvereniging en 93 procent van de jongeren fietst of loopt elke dag naar school. Inwoners nemen deel aan lokale culturele activiteiten, waarmee ze op een kunstzinnige manier ontspannen, hun zinnen verzetten en zich ontwikkelen.

Onder de jongeren en jongvolwassenen zien we wel een toenemende druk op het dagelijks leven - een relatief nieuw gezondheidsvraagstuk. Deze groep heeft te maken met toenemende prestatiedruk, hoge sociale verwachtingen, groeiende kansenongelijkheid en de gevolgen van de coronacrisis. Jongeren ervaren hierdoor toenemende stress en hebben meer risico op mentale problemen, zoals depressieve klachten, angst, eenzaamheid en slaapproblemen. In Leusden voelt 1 op de 6 jongeren zich minder gelukkig en gezond.

Van de volwassenen ervaart 20 procent veel stress, waarbij met name de 18-25-jarigen oververtegenwoordigd zijn met 44 procent. Richting de toekomst zal het aantal senioren, mensen van 55 jaar en ouder, naar verwachting stijgen van 22 procent nu naar 31 procent in 2035. Gezien de dubbele vergrijzing in Leusden is het van belang om deze groter wordende doelgroep fit en vitaal te houden.

In Leusden geeft 28 procent van de volwassenen en 52 procent van de 65-plussers aan dat zij meer willen bewegen.

Gezondheid is ons kostbaarste bezit. Een goede gezondheid is de basis voor de kwaliteit van leven. Gezondheid hebben we niet altijd zelf in de hand, maar regie pakken op een gezonde leefstijl wel.

Een gezonde leefstijl, onder andere op het gebied van bewegen, sport, gezonde voeding, roken, alcohol en drugs, helpt om vitaal en veerkrachtig te blijven. Onder veerkracht verstaan we het vermogen om bij een tegenslag toch positief te blijven door het inzetten van hulpbronnen en/of het bijstellen van de verwachtingen.

Met een gerichte inzet op bewustwording, fysieke en mentale gezondheid, willen we de vitaliteit en veerkracht van inwoners vergroten.

Uitgangspunten

Bij dit thema kiezen we voor een aantal (beleidsmatige) uitgangspunten, op basis waarvan we werken.

- We gaan uit van individuele veerkracht van inwoners. In Leusden is een ruime meerderheid van de inwoners voldoende in staat en veerkrachtig genoeg om zijn of haar leven vitaal in te richten.
- Voor inwoners die daar niet toe in staat zijn, is de gemeente verantwoordelijk voor het bieden van passende ondersteuning.
- Deelname aan creatieve, culturele, sportieve en sociale activiteiten heeft een positief effect op mentale en fysieke gezondheid.
- Jong geleerd is oud gedaan. Het is belangrijk dat onze jongste inwoners al vroeg vertrouwd raken met bewegen, sport en cultuur.
- Een combinatie van veerkracht, fysieke en mentale gezondheid en goede netwerken verminderen de behoefte aan professionele zorg.

- De mogelijkheden en niet de beperkingen zijn het vertrekpunt om mee te doen met sport en cultuur.
- De geformuleerde dromen van het Leusdens sportnetwerk zijn mede richtinggevend in onze aanpak, waaronder: uitdagen tot buiten bewegen; sporten zit in ons

DNA; bewegen tegen gezondheidsproblemen; samenwerking, kennisdeling en zichtbaarheid.

- De leefomgeving is groen en ruimtelijk, en nodigt uit om veilig te spelen, te bewegen, te recreëren, te wandelen en fietsen.

‘Nooit gedacht dat mijn dochter met een spierziekte “gewoon” lid kon worden bij de sportvereniging’

Inzet

Bij dit thema kiezen we voor een gerichte inzet op een viertal punten.

1. We stimuleren de bewustwording van het belang van een vitaal leven voor inwoners van 0 tot 100 jaar

Dit doen we door voldoende informatie en voorlichting te geven over belangrijke thema's van een gezond en vitaal leven. Dit zijn onder andere sport en bewegen, gezonde voeding en gewicht, middelen- en beeldschermgebruik, mentale gezondheid (waaronder stress, slapen en netwerken).

2. We willen komen tot een integraal programma Gezondheid, Sport en Bewegen, Cultuurparticipatie

Met dit programma willen we de gezondheid en vitaliteit van inwoners integraal ondersteunen. We sluiten aan bij de opgave vanuit het Rijk, die uitkeringen voor het stimuleren van gezondheid, sport en bewegen en het versterken van de sociale basis en cultuurparticipatie bundelt. Hiervoor gaan we aan de slag met het (landelijke) Gezond Actief Leven Akkoord (GALA), waarin we onze huidige akkoorden rondom sport en preventie een plek geven. We implementeren hierbij een nieuwe structuur voor samen-

werking tussen de buurtsportcoaches, het Platform Sport en Bewegen en haar maatschappelijke partners.

3. We ondersteunen de mentale gezondheid van jeugdigen en volwassenen

Dit doen we door informatie en voorlichting te geven om te komen tot bewustwording en door cultuur, sport en beweging als middel voor mentale gezondheid te stimuleren. We stimuleren gesprekken tussen ouders over de mentale gezondheid van jongeren, waarbij zoveel mogelijk wordt aangesloten bij bestaande netwerken en (inwoners)initiatieven. Daarnaast zetten we samen in op extra aandacht bij vrijwilligers en professionals in basisvoorzieningen en in de eerstelijnszorg voor het signaleren van mentale problemen bij inwoners. Waar nodig zetten we aanvullende interventies in, gericht op het verbeteren van mentale gezondheid en welbevinden.

4. We hebben oog voor inwoners die niet zelfstandig en veerkrachtig hun leven vorm kunnen geven

Dit doen we door een signaleringsnetwerk op te zetten van professionals, die kunnen signaleren en passend verwijzen als inwoners vastlopen.

Ambitie

Onze ambitie is een betere fysieke en mentale gezondheid - en veerkracht - van onze inwoners. Hiermee zijn zij vitaal genoeg om hun eigen leven vorm te geven, ervaren zij een goede kwaliteit van leven en zijn zij weerbaar genoeg om fysieke, sociale en emotionele uitdagingen in het leven aan te kunnen. Inwoners hebben zich informatie, kennis en vaardigheden in het leven eigen gemaakt om gezond te leven en het dagelijks leven betekenisvol in te vullen.

We monitoren dit op basis van ervaringen van inwoners en op basis van de indicatoren vanuit de GGDrU Gezondheidsmonitor, waaronder mentale gezondheid, Nederlandse Norm Gezondheid en Bewegen (NNGB), en cultuurparticipatie. Daar willen we een stijging in zien.

3.6 Opvoeden en opgroeien | Vitaal leven

In de gemeente Leusden wonen ruim zesduizend kinderen en dat aantal blijft toenemen. Met het grootste deel van de Leusdense jeugd gaat het goed. Zo geeft 83 procent van de middelbare scholieren aan zich gelukkig te voelen en hebben zij een goede relatie met hun ouders en hun sociale omgeving. Het merendeel van de jongste kinderen gaat naar kinderopvang of gastouderopvang. De overige kinderen en jongeren gaan naar één van de veertien basisscholen in Leusden of een middelbare school in omliggende gemeenten. Het aantal kinderen dat wordt verwezen naar speciaal basisonderwijs ligt relatief laag. Ook sporten en bewegen jeugdigen in Leusden relatief veel en zijn zij lid van een sportvereniging.

Tegelijkertijd heeft ruim 35 procent van de ouders in Leusden zorgen over opvoeding, gedrag en ontwikkeling van hun kind. Landelijk zien we dat mentale gezondheid onder jongeren verslechtert, als gevolg van corona en door de toenemende druk op het dagelijks leven. De huidige krappe arbeidsmarkt zorgt voor personele knelpunten bij organisaties zoals kinderopvang, het onderwijs en de jeugdhulp. Daarnaast zien we in de afgelopen jaren een groei in het aantal kinderen dat gebruikmaakt van (lichte) vormen van jeugdhulp. Daarbij stijgen de kosten van de geïndiceerde jeugdhulp, meer dan het aantal kinderen dat hiervan gebruikmaakt.

Om kinderen en jongeren zo gezond mogelijk te laten opgroeien en ontwikkelen, richten we ons op het ondersteunen van de ouders en verzorgers, het versterken van samenwerking tussen ketenpartners, het beter zichtbaar maken van wat er mogelijk is aan activiteiten en ondersteuning, en hebben we specifiek aandacht voor de jongvolwassenen.

Uitgangspunten

Bij dit thema kiezen we voor een aantal (beleidsmatige) uitgangspunten, op basis waarvan we werken.

- Elk kind is uniek. Diversiteit mag er zijn en je mag je unieke zelf zijn.
- We gaan uit van de verantwoordelijkheid en veerkracht van ouders voor het opvoeden van hun kinderen en versterken hen daarbij als dat nodig is.
- Als samenleving zorgen we samen voor een kansrijke en inclusieve omgeving voor kinderen en jongeren zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.
- Kinderen en gezinnen kunnen rekenen op een solide basisinfrastructuur met kinderopvang, onderwijs, jeugdgezondheidszorg, sport, cultuur en (vrijwilligers) initiatieven.
- Niet elk probleem is een probleem waar gelijk hulp voor nodig is. Soms hoort het erbij dat het even niet lekker loopt. We gaan uit van de beweging van 'normaliseren' en minder medicaliseren.
- Voor wie dat nodig heeft, heeft de gemeente de verantwoordelijkheid om voor passende zorg en ondersteuning te zorgen.
- Hulp en ondersteuning organiseren we zoveel mogelijk op plekken waar kinderen, jongeren en ouders/opvoeders komen, waarbij we ook nieuwe (digitale) vormen benutten om deze groepen te bereiken.
- Preventieve interventies zijn (bewezen) effectief, zodat ouders en kinderen zo vroeg mogelijk ondersteund worden en de inzet van (specialistische) jeugdzorg minder nodig is.

Inzet

Bij dit thema kiezen we voor een gerichte inzet op een viertal punten.

1. We zetten in op preventieve, vroegtijdige en passende ondersteuning van ouders en kinderen

Dit doen we door het versterken van opvoedingsvaardigheden van ouders en de relaties in gezinnen, en door het stimuleren van informele ondersteuning van ouders en verzorgers bij het opvoeden.

Hierbij denken we onder andere aan het uitbreiden van de mogelijkheden om elkaar als ouders te ontmoeten, het delen van kennis onder ouders en professionals over verschillende ontwikkelingsfasen van kinderen en het gebruik van ervaringsdeskundigen om ouders en professionals te informeren en adviseren.

2. We stimuleren een optimaal gebruik van de basisinfrastructuur voor de jeugd

Dit doen we door de bestaande en vrij toegankelijke voorzieningen beter vindbaar te maken voor jeugd en

hun ouders. Er zijn veel voorzieningen waar kinderen, jongeren én hun ouders vrij beroep op kunnen doen, maar die nog niet voldoende worden gevonden. We willen er met onze ketenpartners voor zorgen dat deze mogelijkheden beter in beeld komen en dat er meer gebruik van wordt gemaakt.

3. We versterken de samenwerking tussen kinderopvang, onderwijs, jeugdhulp, GGD, wijkteam en huisartsen in de doorgaande ontwikkelingslijn van de jeugd

Dit doen we onder andere door het grijze gebied van verantwoordelijkheden tussen deze partijen verder te verkennen. We stimuleren het (preventief) samenwerken van organisaties voor de jeugd, door onder andere uitvoering te geven aan de gezamenlijke ondersteuningsroutes en het werken in ondersteuningsteams. We onderzoeken met partners hoe we jongeren in de overgang van basisschool naar het voortgezet onderwijs beter kunnen ondersteunen. Hierbij hebben we aandacht voor de vertrouwde netwerken om jeugdigen heen. We zetten lokaal in op laagdrempelige preventieve interventies in

aansluiting op het basisonderwijs en geven regionaal uitvoering aan de samenwerkingsagenda passend onderwijs en jeugdhulp.

4. We verbeteren het aanbod voor middelbare scholieren en jongvolwassenen

Dit doen we door te onderzoeken welke behoefte er is aan extra of andere activiteiten, ontmoeting, voorlichting

en (lichte) ondersteuning. Hiervoor bevragen we onze jongeren en ketenpartners. Op basis van dit onderzoek passen we de inzet aan voor de leeftijdscategorie van 12-18 en 18-25 jaar. Daarop vooruitlopend sluiten we ons aan bij een programma dat aantoonbaar eenzaamheid onder jongeren/jongvolwassenen vermindert. Het programma versterkt hun sociale redzaamheid, zodat ze hun eigen netwerk kunnen opbouwen en behouden.

Ambitie

Onze ambitie is dat jeugdigen in Leusden kansrijk opgroeien en zich gezond en veilig ontwikkelen. Daarvoor willen we dat meer jeugdigen een kansrijke start krijgen, dat jongeren en ook jongvolwassenen de activiteiten of ondersteuning kunnen vinden die zij nodig hebben. De bestaande brede basisinfrastructuur wordt (nog) beter benut en ouders hebben ruimte om hun opvoedvragen en -kelpunten te bespreken en worden versterkt in hun ouderschap.

We monitoren dit onder andere op basis van het gebruik van de voorliggende voorzieningen voor de jeugd. Cijfers vanuit de GGD Atlas laten zien hoe de jeugd het eigen leven ervaart. Verder zien we graag een stijging in het gebruik van de basisinfrastructuur rondom jeugd en willen we het gebruik van specialistische jeugdhulp beperken.

‘Ik kom bij het mamacafé om andere moeders te ontmoeten waar ik mee kan praten’

3.7 Toekomstbestendig | Passende ondersteuning

Ook in Leusden is er zorg en ondersteuning voor inwoners die dat nodig hebben. Zo'n 17 procent van de huishoudens in Leusden maakt gebruik van 'geïndiceerde' zorg en ondersteuning op basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Jeugdwet, en de Participatiewet. Zo'n 5 procent van de inwoners heeft een individuele voorziening vanuit de Wmo, ongeveer 10 procent van de jeugdigen in Leusden ontvangt jeugdhulp, en zo'n 300 inwoners hebben recht op een bijstandsuitkering.

Sinds de decentralisatie - waarbij gemeenten in 2015 taken hebben gekregen op het gebied van Jeugd, Wmo en Participatie - is er hard gewerkt om de daaraan gekoppelde transformatie vorm te geven; een andere manier van werken en denken. We hebben een lokaal team ingericht, (voorliggende) voorzieningen gerealiseerd en gewerkt aan de uitgangspunten over zorg dichtbij en één-gezin-één-plan. Tegelijkertijd zagen we in de afgelopen periode ook dat de transformatie op een aantal aspecten stokte.

Zo wordt er nog specialistische ondersteuning ingezet terwijl dat niet altijd nodig is en tegelijkertijd moeten sommige inwoners en jeugdigen met echt zware problemen soms lang wachten op passende zorg. Er is ook nog een slag te maken bij de inrichting van het zogenaamde zorglandschap waar de afstemming tussen verwijzers, waaronder de gemeente, zorgaanbieders en het onderwijs, moet leiden tot sterkere ondersteuningsnetwerken.

Een andere wijze van inkoop en samenwerking tussen de gemeenten en de zorgaanbieders is noodzakelijk om de transformatie te versnellen en betere ondersteuning en zorg in de eigen omgeving te bieden. Daarnaast staan er nog meer grote veranderingen op stapel zoals de Hervormingsagenda Jeugd en veranderingen in de jeugbeschermingsketen.

Verder zien we landelijk en lokaal dat de vraag naar ondersteuning toeneemt. Dit is onder andere het gevolg van een (dubbele) vergrijzing, waardoor ouderen - die een toenemend beroep moeten doen op ondersteuning - een steeds groter aandeel van onze samenleving vormen. Ook individualisering, een toenemende maatschappelijke vraag aan ouders en jeugdigen en krapte op de arbeidsmarkt dragen bij aan de druk op de (gemeentelijke) zorg, wat tot toenemende kosten leidt.

In de uitvoering van alle zorg en ondersteuning zijn we als gemeente niet geheel autonoom. Het Rijk legt nieuwe en aanvullende opgaven bij gemeenten, stelt daarbij eigen voorwaarden en geeft gemeenten wel of niet voldoende financiële ruimte mee. De beleidsvrijheid die we hebben, zetten we in om de ondersteuning en zorg die we moeten bieden, zo passend mogelijk te laten zijn voor inwoners, die waar het kan beschikbaar en toegankelijk te houden en de stijgende kosten waar mogelijk te beheersen.

Uitgangspunten

Bij dit thema kiezen we voor een aantal (beleidsmatige) uitgangspunten, op basis waarvan we werken.

- Inwoners zijn zoveel mogelijk zelfredzaam, of weten met hun netwerk belemmeringen in het dagelijks leven op te lossen of hanteerbaar te maken.
- Voor wie dat nodig heeft, heeft de gemeente de taak om ervoor te zorgen dat inwoners toegang hebben tot passende zorg en ondersteuning, vanuit het principe 'zo licht als mogelijk, zo zwaar als nodig'.
- We zoeken samen met de inwoners, maatschappelijk partners en aanbieders naar passende ondersteuning, dicht bij huis en zo mogelijk collectief.
- We hebben oog voor het individu: bij een inwoner met een hulpvraag zijn die vraag en de behoefte het startpunt.
- Als er individuele ondersteuning nodig is, stellen inwoner en lokaal team de gewenste doelen op en krijgt de professional de ruimte om in overleg met de inwoner te doen wat nodig is.
- We ondernemen actie als er zorgen zijn over mensen met complexe lichamelijke, psychische en/of psychosociale problemen, die om diverse redenen noodzakelijke zorg mijden.
- Tegelijkertijd willen we de zorg en ondersteuning gericht en doelmatig inzetten met oog voor de financiële grenzen die we als gemeente hebben, om daarmee de verwachte groei van gemeentelijke uitgaven te beheer-

sen waar dat kan.

- Door het stimuleren van innovatie en adequate zorgverlening, is op de lange termijn minder inzet van specialistische ondersteuning nodig.
- Zorg en ondersteuning voor onze inwoners wordt, mede ingegeven door wettelijke verplichting, regionaal ingekocht, waarmee de inkoopkracht van de regio optimaal wordt benut.
- Op het gebied van Jeugd en Wmo werken we regionaal samen op de volgende terreinen: transformatie van jeugdhulp, opvang en bescherming, toekomstbestendig doelgroepenvervoer, ontwikkeling van wonen en zorg, de juiste zorg op de juiste plek, en inclusie en diversiteit.

Inzet

Bij dit thema kiezen we voor een gerichte inzet op een achttal punten.

1. We verwijzen minder naar gespecialiseerde aanbieders en doen meer zelf

Dit doen we door meer ondersteuning en begeleiding zelf te bieden via Lariks. Hierbij blijft het uitgangspunt dat we doen wat nodig is voor de inwoner, voor wie Lariks dichtbij en toegankelijk is. Hiermee beperken we het aantal ondersteuningsvragen dat we doorzetten naar specialistische aanbieders.

‘Mijn kind heeft gespecialiseerde zorg nodig en ik ben blij dat het ons verder helpt’

2. We bouwen aan continuïteit van ondersteuning na specialistische hulp

Dit doen we door te werken aan een passend en sluitend ondersteuningsaanbod voor inwoners die specialistische hulp hebben ontvangen en/of in een intramurale situatie zaten. Ook na specialistische hulp hebben zij passende ondersteuning nodig om hun leven weer meer zelfstandig vorm te geven. Met onze partners uit de basisinfrastructuur, lokale teams en regionaal ingekochte zorg zetten we in op een passender (collectief) aanbod vanuit het perspectief van de cliënt.

3. We zetten in op normaliseren

Dit doen we door het gesprek te voeren over dat tegenslagen bij het leven horen en dat professionele ondersteuning niet altijd gelijk nodig is. Want ook een (sociaal) netwerk kan je verder helpen. We willen dat normaliseren vanzelfsprekend is in de werkwijze van onze (uitvoerings) partners. We nemen de regie om de deskundigheid op dit thema te bevorderen, zodat normaliseren Leusden-breed

de norm wordt. In onze communicatie wordt de gedachte van normaliseren als vanzelfsprekend meegenomen.

4. We sturen op de kwaliteit van de taakgerichte inkoop

Dit doen we door te monitoren en te sturen op zowel kwantiteit als kwaliteit. Belangrijke indicatoren daarbij zijn in- en uitstroom, beschikbaarheid van zorg en ervaring van de inwoners. Monitoring is een cruciaal onderdeel van de sturing en biedt inzicht in hoe gecontracteerde partners bijdragen aan de doelstellingen van de opdrachtgever.

5. We voeren lokaal accountmanagement uit voor regionaal ingekochte zorg en Lariks

Dit doen we door ons te richten op wat we willen bereiken en niet alleen op wat we meten. Het accountmanagement voor de regionaal ingekochte zorg en ondersteuning blijft in handen van het Regionaal Inkoop- en Subsidiebureau, maar de input moet komen vanuit de gemeente. De focus voor ons lokaal accountmanagement

ligt op de lokale uitvoering van de regionale afspraken en de samenwerking tussen Lariks, de sociale basisinfrastructuur en de contractpartner. Die moet aansluiten bij de lokale vraag van de inwoner. Het accountmanagement van Lariks is gericht op het monitoren van de beweging naar normaliseren, versterken van de basis en minder verwijzen en meer zelf doen.

6. We willen de inbreng van ervaringsdeskundigen versterken

Dit doen we door meer zicht te creëren op cliënttevredenheid, zowel in de geïndiceerde zorg als bij de voorliggende voorzieningen. We zien een actievere rol weggelegd voor inwoners met eigen ervaringen of visie op ontwikkelingen binnen het Sociaal Domein, of hun signalen over ervaren knelpunten. Hiermee kunnen we kwaliteit gericht monitoren en onze inzet aanscherpen, en samen ons beleid verder ontwikkelen. Dit doen we naast het uitvoeren van de wettelijk verplichte onderzoeken naar cliëntervaringen of -tevredenheid. Met de huidige adviesraden willen we het versterken van ervaringsdeskundigheid onderzoeken, ook in relatie tot hun eigen rol en vorm. Verder werken we aan het formuleren van beleid vanuit het perspectief van de inwoners en

cliënten, door een 'Omgekeerde Verordening Sociaal Domein' op te stellen.

7. We verbeteren het datagestuurd werken in het Sociaal Domein

Dit doen we door verder te ontwikkelen in het verzamelen, ordenen en analyseren van data voor beleidsontwikkeling en -verantwoording. Op technisch vlak is er al een aantal stappen genomen om te komen tot een voorwaardelijke basisset van data. Inmiddels is er sprake van een goede werkwijze van analyseren, monitoren en prognosticeren van zorgkosten. Het is tijd om de volgende stap te zetten en te komen tot trendanalyses en het oplossen van vraagstukken met hulp van data-analyses.

8. We zetten extra in op heldere communicatie

Dit doen we door de zichtbaarheid en bekendheid van mogelijkheden, activiteiten en regelingen in Leusden sterk te verbeteren, zowel richting inwoners als maatschappelijk partners. We willen onze inwoners beter bereiken met voor hen relevante informatie en mogelijkheden. Daarnaast zorgen we voor toegankelijke informatie en zetten we in op bewustwording op de specifieke thema's uit dit kader.

Ambitie

Onze ambitie is dat individuele ondersteuning en zorg voor onze inwoners passend, beschikbaar en betaalbaar is. We hebben de taak ervoor te zorgen dat iedereen toegang heeft tot de zorg en ondersteuning die nodig is. Daarbij moeten we – afhankelijk van de mogelijkheden die het Rijk ons geeft – ook zorgen voor het beheersen van de groei van gemeentelijke uitgaven. Inwoners ervaren dat de geboden hulp hen helpt bij het vormgeven van hun eigen leven en het meedoen in de samenleving.

We monitoren dit door scherp te blijven op de cliëntstroom (in- en uitstroom), beschikbaarheid van zorg en (een toegenomen gebruik van) ervaringen van de inwoners. Onze gezamenlijke inzet moet leiden tot een daling van verwijzingen en beperking van uitgaven aan (regionaal) ingekochte zorg en ondersteuning.

4. Reguliere opgaven

Binnen het Sociaal Domein heeft de gemeente een grote hoeveelheid aan opgaven, op basis van verschillende wetten en/of gemaakte regionale of lokale afspraken. Niet elke opgave is en kan een speerpunt zijn waarop we intensiever inzetten, gaan vernieuwen of actief doorontwikkelen. De opgaven die geen onderdeel zijn van onze speerpunten, en die we wel (blijven) uitvoeren, zien we de komende jaren als reguliere opgaven.

Peuteropvang en voorschoolse educatie

We bieden toegang tot peuteropvang en doen een voorschools aanbod aan jonge kinderen met een (taal)achterstand.

Gemeenten hebben de wettelijke taak om een voorschools aanbod te doen aan alle jonge kinderen met een geïndiceerde (taal)achterstand. We zijn financieel en bestuurlijk verantwoordelijk voor een voorschools aanbod van hoge kwaliteit. Om zo onderwijsachterstanden te voorkomen en/of verminderen en een goede overgang naar het basisonderwijs te realiseren met een sluitende zorgstructuur voor kinderen met extra zorgvragen. Daarnaast hebben we de inspanningsverplichting om alle peuters (ook van de niet-werkende ouders) laagdrempelig toegang te geven tot peuteropvang. Voorschoolse voorzieningen zijn belangrijke vindplaatsen voor tijdige signalering van een leer- en/of ontwikkelingsachterstand of opvoed- en opgroei problemen bij jonge kinderen.

Toezicht en handhaving kinderopvang

We handhaven de kwaliteit van de kinderopvang en laten de wettelijk verplichte GGD-inspecties uitvoeren.

Dit doen we op basis van de Wet Kinderopvang (WKO), Wet Innovatie Kwaliteit Kinderopvang (IKK) en Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie. De GGD bezoekt alle kinderopvanglocaties (kinderdagverblijf en bso) en alle gastouderbureaus minimaal één keer per

jaar voor een onaangekondigde, onverwachte inspectie. Minimaal 50 procent van de geregistreerde gastouders wordt steekproefsgewijs bezocht.

Het aantal kinderopvanglocaties in de gemeente Leusden ligt rond de 45.

Vroegschoolse educatie

We ondersteunen het onderwijs om onderwijsachterstanden in de schoolse periode te verminderen.

Het Expertisecentrum Taalgroepen biedt ondersteuning aan kinderen van 4 - 12 jaar met een taalproblematiek. Het gaat zowel om kinderen die de Nederlandse taal moeten leren als kinderen die meer moeite hebben met taal en lezen. De doorgaande ontwikkellijn wordt met de inzet van het expertisecentrum versterkt.

Leerlingenvervoer

We bekostigen vervoer aan leerlingen van scholen voor primair en (voortgezet) speciaal onderwijs wanneer dit onderwijs niet in de (onmiddellijke) omgeving van de leerling wordt aangeboden.

Dit doen we op basis van de Wet op het primair onderwijs, Wet op de expertisecentra en Wet op het voortgezet onderwijs. We besteden leerlingenvervoer aan en voeren contractbeheer. Op basis van de Verordening Leerlingenvervoer Gemeente Leusden 2015 beoordelen we aanvragen van ouder(s)/verzorger(s), waarbij we nadrukkelijk

rekening houden met de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van de leerling. Mogelijkheden van bekostiging zijn openbaar vervoer, (elektrische) fiets (indien van toepassing met begeleiding), eigen vervoer en aangepast vervoer. In Leusden maken ongeveer 105 leerlingen gebruik van leerlingenvervoer.

Leerplicht

We controleren of ouders en jongeren de leerplicht naleven.

Dit doen we op basis van de Leerplichtwet 1969. Kinderen vanaf 5 jaar tot en met het schooljaar van hun 16e verjaardag hebben leerplicht. Jongeren tot 18 jaar moeten een startkwalificatie (diploma) halen. De uitvoering van de leerplicht in Leusden vindt plaats via de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS). De aanpak is licht waar het kan en zwaarder indien nodig. In onze aanpak maken we een beweging van handhaving naar meer maatwerk, waar meer en meer samenwerking met partners bij komt

kijken. De titel 'leerplichtambtenaar' is inmiddels achterhaald en aan het veranderen naar 'onderwijsconsulent' of 'consulent leerrecht'. Het aantal leerplichtige leerlingen in Leusden ligt rond de 6.600.

Nationaal Programma Onderwijs

We ondersteunen kinderen en jongeren bij de gevolgen van de coronacrisis.

Vanuit het Deltaplan Jeugd 2022-2023 (onderdeel Deltaplan Jeugd) werken we aan herstel en perspectief voor kinderen en jongeren na de (sociale) impact van de coronacrisis, het sociaal en mentaal welbevinden van de jeugd en het verkleinen van onderwijsachterstanden. We hebben regie en een verbindende rol ten aanzien van partijen die werkzaam zijn op de verschillende leefwerelden van de jeugd; zowel school, thuis als in de vrije tijd.

Jeugd- en jongerenwerk

We geven uitvoering aan jeugd- en jongerenwerk.

Jeugd- en jongerenwerk is gericht op de Leusdense jeugd van 10 tot 23 jaar. Het jeugd- en jongerenwerk heeft een belangrijke preventieve en signalerende rol, als verbindende schakel tussen de openbare ruimte, vrije tijd en de thuissituatie van jongeren. Jeugd- en jongerenwerk biedt onze jeugdigen kansen om laagdrempelig mee te doen en hun talenten te ontdekken en ontwikkelen. Voor jeugdigen en/of gezinnen die (tijdelijk) wat extra ondersteuning nodig hebben, bieden we preventieve ondersteuning laagdrempelig aan om daarmee de inzet op zwaardere vormen van jeugdhulp te verminderen. Jongerenwerkers werken samen met partners zoals ouders, scholen, jeugdzorg, wijkteams en politie.

Aanpak Voegtijdig School Verlaten (VSV)

We ondersteunen leerlingen op het voortgezet onderwijs en mbo bij het afmaken van school op startkwalificatieniveau en bij het vinden van werk.

Een startkwalificatie is een havo- of vwo-diploma of een diploma van een opleiding op niveau 2, 3 of 4 van het mbo. Het voorkomen en bestrijden van voortijdig schoolverlaten kent een lokaal én regionaal karakter vanwege gemeentegrensoverstijgende problematiek. In de regio Eemland werken voortgezet onderwijs, MBO en gemeenten intensief samen in het voorkomen van schooluitval via de Aanpak Voortijdig Schoolverlaten Eemland. We zijn mede-opdrachtgever voor de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC). RMC-wetgeving maakt het mogelijk vroegtijdig schoolverlaters in beeld te krijgen en te begeleiden richting een opleiding of een leerwerktraject.

Samenwerking onderwijs – jeugdhulp

We werken lokaal en regionaal aan een optimale samenwerking met partners die onze jeugd - en ouders - ondersteunen bij het opgroeien en opvoeden.

Voor- en voerschoolse educatie, doorgaande leer- en ontwikkelingslijn, de samenwerking onderwijs, jeugdhulp en onderwijshuisvesting staan op de agenda van het lokale educatieve agendaoverleg en het lokaal Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) in Leusden. We versterken de samenwerking door lokale afspraken te maken zoals het convenant Samen zorgen voor de Jeugd Leusden. In de regio Amersfoort werken gemeenten in samenwerkingsverbanden aan de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het opvoeden, opgroeien en ontwikkelen van jeugdigen. Naast de officiële procedures rondom afstemming van de ondersteuningsplannen en de jeugdbeleidsplannen in het regionale OOGO geven wij dit vorm aan de hand van een samenwerkingsagenda Passend onderwijs en Zorg voor de jeugd.

Gemeenschappelijke Regeling GGD regio Utrecht

We voeren via de GGDrU onze taken uit op het gebied van volksgezondheid.

Dit doen we op basis van de Wet publieke gezondheid (Wpg). Hierin staan de wettelijke taken beschreven die de GGD'en hebben. Hieronder vallen onder andere: jeugdgezondheidszorg (consultatiebureau en 'schoolarts'), medische milieukunde, infectieziektebestrijding, gezondheidsmonitoren en gezondheidsvoorlichting. Naast de wettelijke taken voert de GGD voor de gemeente ook aanvullende taken uit, die onderdeel zijn van het Sociaal Domein. De GGD is een gezondheidsdienst op basis van

een gemeenschappelijke regeling tussen 26 gemeenten in de regio Utrecht. Het algemeen bestuur van GGDrU wordt gevormd door wethouders van deze gemeenten. Het bestuur stelt de hoofdlijnen van het beleid, de begroting en de jaarrekening van de GGD vast.

Informatie, advies en toegang tot ondersteuning

We bieden inwoners informatie, advies en toegang tot ondersteuning en zorg.

Lariks biedt laagdrempelige informatie en advies op het terrein van welzijn en zorg voor iedereen in de gemeente Leusden in de leeftijd van 0 tot 100. Dit doet Lariks vraaggericht door vragen van inwoners te beantwoorden, advies te geven of de weg te wijzen naar de juiste organisatie. Ook biedt Lariks informatie via website, maandelijkse nieuwsbrieven en lokale media. Als inwoners meer ondersteuning nodig hebben, brengen consultants hun situatie in beeld. Hierbij wordt ook gekeken naar zelfredzaamheid, inzet van het eigen netwerk en het benutten van algemene voorzieningen. Samen wordt bekeken welke vorm van ondersteuning passend is. Lariks zal de komende jaren meer kortdurende, lichte begeleiding zelf gaan bieden.

Lokale inkoop Wmo

We kopen een deel van onze ondersteuning lokaal in en voeren daarop contractmanagement uit.

Dit doen we op basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning. We kopen deels lokaal in omdat we lokaal op de ingekochte zorg en ondersteuning willen sturen of omdat het product zich niet leent voor gezamenlijke regionale inkoop, bijvoorbeeld door afwijkende samen-

werkingsgebieden. De lokale taak op inkoop- en contractmanagement voeren we direct of in samenwerking uit met partijen als de Gemeenschappelijke regeling Inkoop Bureau Midden Nederland (IBMN). De komende jaren werken we aan de inkoop of aanbesteding van de regiotaxi, leerlingenvervoer en hulpmiddelen.

Doelgroepenvervoer

We voeren een bestuurlijke opdracht 'toekomstbestendig doelgroepenvervoer' uit.

Dit doen we op basis van het regionaal beleidskader Toekomstbestendig doelgroepenvervoer en het programma Vernieuwing Doelgroepenvervoer en Aanvullend Openbaar Vervoer. Hierin werken gemeenten en provincie samen om bewegingen in gang te zetten op het gebied van kanteling, efficiency en organisatie. Naast de inzet op inkoop en implementatie van de regiotaxi en het leerlingenvervoer, borgen we het vrijwillig vervoer in Leusden en geven dit een impuls. We willen ons doelgroepenvervoer aan laten sluiten bij het openbaar vervoer. Dit allemaal om onze inwoners nog betere kansen te geven om mee te doen in de samenleving door mobiel te zijn en te blijven. Ten slotte is er een onderzoek gestart naar de vervoersarmoede in Leusden, waaruit ook de vervoersbehoefte van onze inwoners zal blijken. Dit onderzoek wordt in het voorjaar 2023 uitgevoerd en de resultaten worden in de zomer verwacht. Met deze uitkomsten kunnen wij doelgericht het vervoer nog meer toekomstbestendig maken in Leusden.

Hulp in het huishouden

We hanteren het financieel draagkrachtprincipe bij de toekenning van huishoudelijke hulp.

Op basis van de Wmo kunnen inwoners die dat nodig hebben, hulp in het huishouden krijgen. We wegen de financiële draagkracht van mensen mee bij een aanvraag voor huishoudelijke hulp. Zo voorkomen we dat inwoners die voldoende draagkracht hebben om een voorziening zelf te bekostigen (en dit soms ook al eerder zelf gedaan hebben), alsnog gebruikmaken van gemeentelijke voorzieningen. Dit besluit wordt niet onderschreven door het ministerie van VWS en heeft geleid tot enkele bezwaren

en inmiddels beroepszaken, maar het kan rekenen op veel vragen vanuit andere gemeenten en inmiddels ook navolging.

Het ministerie werkt inmiddels aan een herziening van het beleid voor een eerlijke bijdrage in de huishoudelijke hulp. Hiervoor is wel een wetswijziging nodig, die er niet eerder dan in 2025 zal zijn. De komende jaren blijven we inzetten op uitvoering van het huidige systeem, het adviseren van andere gemeenten hierover, het samen optrekken met andere gemeenten en VNG, het voeren van het gesprek met VWS en uitvoering geven aan bezwaar en beroep over het meewegen van het inkomen, om uitspraak te krijgen over de 'vormfout' in de wet.

Inclusie

We werken aan inclusie vanuit een integrale werk- en denkwijze.

In plaats van een nieuwe specifieke agenda op te stellen rondom het thema inclusie, hebben we een inclusieve samenleving als uitgangspunt opgenomen in dit beleidskader. Dit betekent onder andere dat onze aanpak bij elk speerpunt voor iedereen geldt en dat we daarbij rekening houden met belemmeringen die inwoners (groepen) kunnen ervaren. We blijven aandacht houden voor toegankelijkheid, door in gesprek te blijven met de ervaringsdeskundigen in onze werkgroep Toegankelijkheid. Bij hen halen we input op over waar inwoners tegen aanlopen en ondernemen daar waar mogelijk gepaste actie op. Daarnaast participeert Leusden in een regionaal project diversiteit, waarbij Leusden zich richt op de LHBTI+ inwoners met als focuspunten ouderen, sport, onderwijs en zichtbaarheid/bewustwording.

Antidiscriminatie

We zorgen voor bekendheid van onze antidiscriminatievoorziening.

Op basis van de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorziening (Wga) zijn gemeenten verplicht om een antidiscriminatievoorziening in te richten voor het verlenen van bijstand en het registreren van klachten. Artikel 1 Midden Nederland voert deze taken voor ons uit. Naast klachtenregistratie werkt Artikel 1 MN aan het vergroten van de naamsbekendheid en werken we samen bij het vergroten van de bewustwording rondom dit thema en benadrukken we het belang van melding maken.

Schuldhulpverlening

We zorgen ervoor dat inwoners met (dreigende) problematische schulden terechtkunnen voor onder meer advies, schuldbemiddeling of een saneringskrediet.

Dit doen we op basis van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs), Het Besluit gemeentelijke schuldhulpverlening (Bgs), de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet (Wvbvv) en de Verordening beslistermijn schuldhulpverlening 2021 gemeente Leusden.

Stadsring51 in Amersfoort voert voor ons de gemeentelijke schulddienstverlening uit. In de overeenkomst met Stadsring51 is beschreven welke resultaten worden verwacht en wat de kwaliteit van de dienstverlening en de verschillende trajecten moet zijn. Stadsring51 biedt de volgende trajecten: Advies (kortdurend), Betalingsregeling (langdurend), Schuldregeling (langdurend) en Stabilisatie (langdurend). De beschikking tot schuldhulpverlening of de afwijzing hiervan vindt binnen 8 weken na het eerste gesprek plaats. Inmiddels voert Stadsring51 ook schuldsanering en budgetbeheer uit. Daarnaast verricht Stadsring51 diensten op het gebied van schuldpreventie zoals advisering binnen het Geldloket, Sociaal Juridische Dienstverlening en uitvoering van Vroegsignalering. De gemeente heeft zich verder verbonden aan het Landelijke convenant Vroegsignalering zodat de signalen van de verschillende bedrijven en instanties uitgewisseld kunnen worden, om uit eigen beweging schuldhulpverlening aan te bieden. Het gaat om signalen over een achterstand in het betalen van huur, drinkwater, zorgverzekering, elektra en gas. De gemeente heeft voor de gegevensuitwisseling met landelijke en lokale partners convenanten afgesloten.

Participatie

We ondersteunen en begeleiden inwoners met recht op een bijstandsuitkering naar betaald werk en bieden een inkomen uit de bijstand als vangnet voor inwoners die (tijdelijk) niet klaar zijn voor regulier betaald werk.

Dit doen we op basis van de Participatiewet en Gemeenschappelijke regeling Regionale werkvoorziening Amersfoort en omstreken. Gemeente Leusden hanteert het uitgangspunt dat werk een positieve bijdrage levert aan het welzijn van inwoners. We streven ernaar onze inwoners in de bijstand te kennen en hen te begeleiden naar een passende werkplek. De uitvoering is belegd bij de gemeente Amersfoort. In periodes van veel vraag naar werk daalt het aantal inwoners in de bijstand naar een groep van gemiddeld 300 inwoners.

RWA/Amfors

We bieden via RWA/Amfors begeleiding aan een groep inwoners met een indicatie voor sociale werkvoorziening (sw-indicatie).

Dit doen we op basis van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Het Regionaal Sociaal Werkvoorzieningschap Amersfoort en omgeving (RWA) en Amfors BV hebben als doel om inwoners met een sw-indicatie, met een afstand tot de arbeidsmarkt, zo volwaardig mogelijk te laten participeren in de samenleving. De infrastructuur en aanwezige expertise op het gebied van re-integratie en arbeidsontwikkeling kan ook worden ingezet voor niet-sw-doelgroepen. Het bestuur van RWA bestaat uit de wethouders Sociaal Domein van de deelnemende gemeenten.

WerkgeversServicepunt (WSP)

We bieden via het WSP voorlichting aan werkgevers en werkzoekenden.

Dit doen we op basis van de Wet Structuur Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (SUWI). Het Werkgevers-

Servicepunt regio Amersfoort (WSP) is een dienstverleningsorganisatie van het UWV en de gemeenten in de arbeidsmarktregio Amersfoort. WSP heeft als doel een duidelijke en laagdrempelige voorlichting te geven aan werkgevers (o.a. over de arbeidsmarkt en personeelsvraagstukken) en aan werkzoekenden. Werkzoekenden worden begeleid en gekoppeld aan werkgevers. WSP speelt in op de aansluiting tussen onderwijs, arbeidsmarkt en economie om te komen tot een toekomstbestendige arbeidsmarkt.

Inburgering

We voeren de regie- en coördinatietaak uit op de inburgering en integratie van personen van niet-Nederlandse afkomst die inburgeringsplichtig zijn.

Dit doen we op basis van de Wet inburgering 2021. Nieuwkomers moeten in staat worden gesteld zo snel mogelijk goed te landen in de Leusdense samenleving en maximaal mee kunnen doen. We willen inburgeraars zo snel mogelijk van start laten gaan, hen een doorgaande lijn van inburgering bieden en een integrale aanpak op maat, zodat nieuwkomers – na de wettelijke inburgeringstermijn van 3 jaar – mee kunnen doen. Hiervoor hebben we een gemeentelijke coördinator inburgering. We hebben hierin ook de coördinerende taak richting onze ketenpartners, waaronder Integratiewerk (begeleiding en taallessen), de gemeente Amersfoort, WerkgeversServicepunt (begeleiding naar werk of stage) en MBO-instellingen (opleidingsmogelijkheden jongeren). De gemeente is ook verantwoordelijk voor de huisvesting van statushouders.

Opvang vluchtelingen

We bieden (crisis)noodopvang aan vluchtelingen.

Dit doen we op basis van de opdracht vanuit Rijk en Veiligheidsregio's voor opvang van (Oekraïense) vluchtelingen en noodopvang asielzoekers. Sinds het voorjaar van 2022 worden er vooralsnog 80 alleenstaande minderjari-

ge vreemdelingen (AMV) opgevangen in Leusden. Het COA is de eerstverantwoordelijke voor de opvang van AMV-ers. De gemeente ondersteunt de vrijwilligersorganisaties in Leusden die zich inzetten voor de dagactiviteiten. Vooral nog biedt de gemeentelijke opvanglocatie aan de Storkstraat plaats aan 240 Oekraïense vluchtelingen, en ook elders in Leusden – al dan niet in gastgezinnen – verblijven vluchtelingen waar we onze verantwoordelijkheid voor nemen. Naast het verblijf betekent dit het bieden van leefgeld, onderwijs, toeleiding naar werk, een zorgstructuur en, in samenwerking met vrijwilligers, de mogelijkheid om deel te nemen aan onze samenleving.

Volwasseneneducatie laaggeletterdheid

We organiseren educatie voor volwassenen op het gebied van taal, rekenen en digitale vaardigheden.

Dit doen we op basis van de Wet Educatie op Beroepsonderwijs (WEB). Om zelfstandig en actief deel te kunnen nemen aan de maatschappij zijn basisvaardigheden nodig: een goede beheersing van de Nederlandse taal, een basisrekenvaardigheid en digitale vaardigheden. Mensen die deze basisvaardigheden niet beheersen, zijn laaggeletterd. Volwasseneneducatie zetten we in bij de aanpak van laaggeletterdheid. Het gaat hierbij om inwoners die 18 jaar of ouder zijn, en niet-inburgeringsplichtig zijn. We subsidiëren onze DigiTaalhuispartners die het informele aanbod verzorgen (bibliotheek Eemland, NL Training,

Gilde Samenspraak) en onze formele taalaanbieder Danner & Danner. Het Rijk heeft zich voorgenomen vanaf 2024 geen financiering meer te verstrekken via arbeidsmarktregio's. Elke gemeente krijgt dan individueel de WEB-gelden.

Cultuur

We ondersteunen de participatie van inwoners aan cultuur en zorgen voor toegang tot een bibliotheek.

Cultuur is voor inwoners van belang om zich te kunnen ontspannen en ontplooiën, ook in de vrije tijd. We dragen daarom bij aan een lokaal cultureel aanbod. Hiervoor subsidiëren we verschillende maatschappelijke partners. Naast het stimuleren van cultuurparticipatie, faciliteren we het bieden van cultuureducatie op scholen, zodat kinderen en jongeren bekend raken met cultuur. Op basis van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen zorgen we ervoor dat inwoners gebruik kunnen maken van een bibliotheek, waar zij informatie kunnen vinden en ondersteuning krijgen op het gebied van lezen, schrijven en leren en het opdoen van digitale vaardigheden. De bibliotheek is een laagdrempelige en openbare plek waar inwoners elkaar ontmoeten en in gesprek kunnen gaan, en kennismaken met kunst en cultuur. Ambities en keuzes rondom cultuurbeleid worden in een separate Cultuurvisie uitgewerkt.

Verordeningen en beleidsregels Sociaal Domein

We actualiseren jaarlijkse de verordeningen en beleidsregels Sociaal Domein.

Dit doen we op basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning en Jeugdwet. Het opstellen en actualiseren van de verordeningen en beleidsregels, inclusief financieel besluit, is een voorwaarde om onze wettelijke taken, zoals Wmo, Jeugdhulp en leerlingenvervoer, uit te kunnen voeren. Door de jaarlijkse aanpassingen kunnen we lokaal beleid ten uitvoer brengen en grip houden op onze uitgaven en doen wat nodig is voor onze inwoners.

Bezwaar en beroep

We faciliteren inwoners die bezwaar en beroep willen maken op een beslissing van het college.

Dit doen we op basis van de Wmo, Jeugdwet, Participatiewet en op het terrein van leerlingenvervoer. Het faciliteren van bezwaar en beroep is een voorwaarde om onze wettelijke taken uit te voeren. Inwoners hebben het recht om in bezwaar te gaan tegen een beslissing door het college. Daarvoor moet, naast de rol die de bezwaarcommissie en haar secretaris vervult, inhoudelijk verweer gevoerd worden vanuit het college. Bezwaar en beroep op basis van de Participatiewet is belegd bij de gemeente Amersfoort.

Subsidieverstrekingen

We verstrekken subsidies aan activiteiten die bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen.

Dit doen we op basis van de Algemene Wet Bestuursrecht (AWB) en onze Algemene Subsidie Verordening 2017 (ASV). In het Sociaal Domein, inclusief sport en cultuur, verstrekken we veel subsidies, met uiteenlopende bedragen van een paar duizend euro tot meer dan drie miljoen. De subsidies worden verstrekt aan vrijwilligersorganisaties en aan organisaties met enkel of voornamelijk professionals in dienst. Hierbij maken we onderscheid tussen projectsubsidies

(tijdelijk) en prestatiesubsidies (structureel). De gesubsidieerde projecten en prestaties moeten bijdragen aan de doelstellingen die we hebben opgesteld binnen het beleidskader Sociaal Domein en de gemeentelijke doelstellingen. Hierover zijn we doorlopend met deze maatschappelijk partners in gesprek. Op een aantal punten voldoet de huidige ASV niet en zal daarom opnieuw tegen het licht worden gehouden en vernieuwd.

Clïëntervaringsonderzoeken Wmo en Jeugd

We voeren cliëntervaringsonderzoeken uit.

Dit doen we op basis van de Wmo en Jeugdwet. Gemeenten zijn sinds 2016 wettelijk verplicht jaarlijks een cliëntervaringsonderzoek Wmo en Jeugd uit te (laten) voeren. De resultaten moeten inzicht verschaffen in de ervaren toegankelijkheid, kwaliteit en effecten van de geboden ondersteuning. De resultaten moeten worden aangeleverd bij het ministerie van VWS. Voor het Wmo cliëntonderzoek maken we al een aantal jaar gebruik van dezelfde vragenlijsten, met jaarlijks enkele nieuwe vragen. Hierdoor kunnen we de tevredenheid goed vergelijken met voorgaande jaren. In overleg met de Participatieraad is besloten om in 2023 geen cliëntervaringsonderzoek Jeugd uit te voeren, omdat cliënttevredenheidsonderzoek deel zal uitmaken van de inkoopafspraken 2024.

Regionale inkoop

We kopen een deel van onze ondersteuning regionaal in.

We hebben in de regio Amersfoort een lange historie van samenwerking. Op diverse fronten hebben we onze krachten gebundeld om inwoners op een betere manier te ondersteunen en te mobiliseren. Dat doen we in het kader van Maatschappelijke opvang en vrouwenopvang, Wmo begeleiding en beschermd wonen, en Specialistische Jeugdhulp. Als onderdeel van deze gezamenlijke opgave zetten we onze schouders onder de inrichting van het Sociaal Domein en maken we de omslag van een inkoop gebaseerd op een inspanningsverplichting naar taakgericht werken. Deze verandering grijpt in op de rela-

tie tussen gemeenten en aanbieders en wordt ingegeven door de zogenaamde Norm voor Opdrachtgeverschap die door de VNG en het ministerie van VWS is vastgesteld. De lokale uitwerking heeft plaatsgevonden in de regiovisies op Jeugd en Beschermd Wonen die door de gemeenteraad in november 2021 zijn vastgesteld.

Zorgakkoord regio Amersfoort

We geven uitvoering aan het regionaal zorgakkoord Samen Sterker.

In december 2021 is het gezondheidsakkoord Samen Sterker gesloten met regiogemeenten en met partners in het sociaal en medisch domein: Zilveren Kruis,

Huisartsen Eemland, VVT-instellingen, GGZ Centraal, Meander Medisch Centrum. Er zijn afspraken gemaakt hoe we in gezamenlijkheid gezondheidsvoorzieningen (tijdig) beschikbaar, toegankelijk en betaalbaar kunnen houden. Dit gezondheidsakkoord biedt enerzijds het kader voor het voeren van een strategische dialoog over toekomstbestendige ondersteuning en zorg en anderzijds gezamenlijke organiseerkracht bij het realiseren van de verschillende uitvoeringsprogramma's. Daarmee is het akkoord een vertrekpunt voor verdere ontwikkeling van het netwerk van gezondheidspartners. Om dit akkoord te concretiseren, wordt er een uitvoeringsagenda aan gekoppeld.

5. Financiën

Context

Ook in Leusden hebben we te maken met een toenemende vraag naar zorg en ondersteuning. Dit is onder andere het gevolg van vergrijzing, toenemende maatschappelijke druk op jeugdigen en hun ouders, de impact van corona en economische ontwikkelingen. Tegelijkertijd blijven gemeenten er verantwoordelijkheden bij krijgen. Die verantwoordelijkheden moeten we binnen de kaders van het Rijk - waaronder de financiële kaders – invullen, terwijl de Rijksmiddelen vaak onzeker of onvoldoende blijken te zijn.

Deze onzekerheden en risico's vragen om sturing in een situatie die volop in beweging is. De afgelopen jaren hebben we meer stabiliteit gebracht in de financiële impact van het Sociaal Domein op onze gemeentebegroting. Dit hebben we gedaan door in te zetten op focus in het beleid, sterk accountmanagement en op beheersing van kosten. We hebben informatiemanagement versterkt, om kosten en uitgaven transparant en beter inzichtelijk te maken en de voorspelbaarheid te verbeteren. Hoewel we met deze beheersmaatregelen goede stappen hebben gezet, blijft het een uitdaging om goed in te spelen op ontwikkelingen die niet in onze hand zijn. Daarmee blijft onze afhankelijkheid van het Rijk groot.

Onzekerheden bij financiële kaderstelling Rijk

De middelen die door de gemeenteraad beschikbaar zijn gesteld, zijn vanaf de decentralisaties in 2015 gebaseerd op de Rijksbijdrage die de gemeente ontvangt in de algemene uitkering van het gemeentefonds. We zien jaarlijks dat er aanvullende middelen nodig zijn om de lasten van het vastgestelde beleid te dekken. Het is te voorzien dat de uitgaven voor het Sociaal Domein blijven stijgen. Voor

vrijwel alle gemeenten in Nederland, waaronder Leusden, geldt dat een einde aan die groei of een afname niet in zicht is.

Naast de stijging van de zorgvraag, hebben we te maken met een flinke inflatie van de tariefstellingen bij de zorgleveranciers. En de huidige schaarste-economie maakt het lastig voor de zorgleveranciers om voldoende gekwalificeerd personeel aan te trekken. Het is in deze situatie dat het Rijk onvoldoende blijkt te compenseren voor de uitvoering van de (door-)gedecentraliseerde medebewindstaken. Dit zien we bijvoorbeeld bij de kostenstijging binnen Hulp in het Huishouden als gevolg van de invoering van het Wmo-abonnementstarief.

Landelijk wordt gewerkt aan een Hervormingsagenda Jeugd. We maken ons zorgen over de omvang en het tempo van de beoogde besparingen vanuit het Rijk, en daarmee ook een taakstelling voor gemeenten, die in de Hervormingsagenda zijn opgenomen. In Leusden hebben we een deel van die hervormingen, zoals de inzet van de Praktijkondersteuner Huisartsen, al ingevoerd. Daarom zien we het als risico dat we de door het Rijk voorgenomen besparingen niet kunnen realiseren.

De kostenstijging houdt aan de ene kant verband met autonome groei van de zorgkosten als gevolg van ontwikkelingen in de maatschappij. Aan de andere kant zien we in de Hervormingsagenda ook maatregelen, zoals betere samenwerking tussen jeugdhulp en volwassen ggz, waarvoor wij niet alleen verantwoordelijk zijn, terwijl de financiële gevolgen wel voor de gemeenten zijn.

In 2022 heeft het kabinet besloten om vanaf 2026 de Rijksbijdrage aan het Gemeentefonds, waarmee ook alle

taken in het Sociaal Domein moeten worden uitgevoerd, los te koppelen van de hoogte van de totale inkomsten en uitgaven van de Rijksoverheid. De ook wel bekende ‘trap op, trap af’ systematiek stopt dan. Dit kan in de praktijk betekenen dat we als gemeente het risico lopen op een tekort als gevolg van dalende Rijksmiddelen.

Hiermee zal de onzekerheid en het risicoprofiel voor gemeenten met betrekking tot de financierbaarheid van de zorg verder toenemen.

Uitgangspunten

De komende jaren zetten we in op een helder inzicht in het zorggebruik, op de bijkomende kosten en op de voorspelbaarheid daarvan. Daarbij gaan we uit van het reëel begroten van de verwachte kosten. Op basis van deze reële begroting monitoren we nauwkeurig welke (financiële) ontwikkelingen impact zullen hebben op onze begroting, en zullen we in overleg met de raad beleid en/of begroting aanpassen waar dat nodig is.

Beleidsinhoudelijk zetten we in op een sterke samenwerking, waarmee we samen willen voorzien in een Vaste basis voor onze inwoners, Verbindende netwerken, en Vitaal

leven. We nemen maatregelen om de ondersteuning die wij bieden Toekomstbestendig te maken. Hiermee willen we bijdragen aan het beheersen van de groei in kosten en het waar mogelijk voorkomen van (extra) kosten.

Deze inzet doen wij met middelen vanuit de begroting Sociaal Domein. De raad heeft hiervoor bij het vaststellen van het Coalitie Uitvoeringsprogramma incidenteel € 490.000 gereserveerd, afkomstig uit incidentele Rijksmiddelen voor Jeugdhulp (2021). Deze middelen vormen ons ontwikkelbudget voor de komende vier jaar, dat wordt gebruikt om de inzet op onze beleidsthema's tijdelijk te kunnen intensiveren. Daarnaast is er voor 2023 een regulier Werkbudget Sociaal Domein beschikbaar van €21.500, dat vanaf 2024 structureel is verhoogd naar €50.000.

De middelen worden als volgt incidenteel ingezet. Per jaar maken we voorafgaand aan het nieuwe jaar een bestedingsvoorstel bij het samenstellen van de begroting. Niet voor elke inzet zijn extra middelen nodig. Een deel van de inzet vindt plaats door de huidige budgetten anders of beter te benutten.

Benodigde extra middelen bij de speerpunten

Rondkomen	€ 15.000	Ontwikkeling (cursus) aanbod gezonde bestedingpatronen
	€ 13.000	Communicatiemiddelen bestedingspatronen
	€ 160.000	Projectkosten jongeren schuldenvrij
	€ 80.000	Projectkosten ondersteuning langdurige minima
Wonen en zorg	€ 20.000	Project- en campagnekosten 'bewust wonen'
	€ 15.000	Extra ondersteuning/waardering mantelzorgers
	n.t.b.	Revolverend fonds voor kredietverstrekking voorstel wordt uitgewerkt en separaat aan de raad voorgelegd
	€ 8.000	Implementeren resultaten onderzoek wijkambassadeurs
Verbindend netwerk	€ 20.000	Ontwikkelen visie op inzet accommodaties
	€ 20.000	Extra inzet op netwerken buiten huidige subsidiebudgetten
	€ 20.000	Ontwikkelen digitale sociale kaart
	€ 20.000	Extra inzet op (vorm van) maatjesprojecten
Vrijwilligers	€ 10.000	Werkbudget Platform vrijwilligers
	€ 45.000	Extra uitvoerende capaciteit (8 uur per week) voor netwerkopbouw en vrijwilligersondersteuning (gedurende 3 jaar)
Leefstijl, sport, bewegen	€ 43.000	Hosting leusdeninbeweging.nl, modules en drukwerk (voor 2024 en 2025)
	€ 30.000	Clubsupport (gedurende 3 jaar)
	€ 10.000	Branding Leusden in beweging
	€ 15.000	Inzet bewustwording voeding, gewicht, middelen
	€ 10.000	Online hulp gericht op mentale gezondheid
Opvoeden en opgroeien	€ 60.000	Informele ondersteuning ouders
	€ 5.000	Inloop, ontmoeting en kennisdeling, inzet ervaringsdeskundige
	€ 10.000	Pilot ter versterking van opvoedingsvaardigheden
	€ 20.000	Versterken inzet middelbare scholieren en jongvolwassenen
Toekomstbestendig ondersteunen	€ 105.000	Inzet communicatie, 16 uur per week gedurende 3 jaar
Totaal	€ 754.000	

De totale extra inzet in de komende vier jaar bedraagt hiermee € 754.000 incidenteel. Voor de Projectkosten jongeren schuldenvrij en de Projectkosten ondersteuning langdurige minima (speerpunt Rondkomen), was al € 122.000 aan dekking aanwezig vanuit de Algemene Reserve met aangewezen bestemming armoedebestrijding en arbeidsparticipatie. Verder wordt het incidentele ontwikkelbudget van €490.000 geheel ingezet voor dit pakket aan maatregelen. Daarnaast zetten we de ophoging van het Werkbudget Sociaal Domein in, à €28.500 per jaar vanaf 2024, in totaal incidenteel €85.500. Hiermee reserveert een bedrag van €56.500 incidenteel dat we onttrekken aan de Algemene Reserve.

Onze inzet op basis van aangekondigde onderzoeken of visie, is nog onbekend en daarom nog niet financieel vertaald in dit overzicht. Deze inzet zullen we apart aan de raad voorleggen.

Meerjarenperspectief Sociaal Domein

Onze inzet doen we in de context van het totaal aan opgaven en uitgaven die we binnen het Sociaal Domein hebben, een begroting van ruim 26 miljoen euro. Het meerjarenperspectief uit de reeds vastgestelde Meerjarenbegroting 2023-2026 schetst een beeld van de reikwijdte en opgaven binnen het Sociaal Domein. In onderstaande tabel staan alle uitgaven voor het Sociaal Domein die zijn opgenomen in de meerjarenbegroting 2023-2026. De ervaring leert dat sinds 2015 de zorgkosten vaak harder stijgen dan aanvankelijk begroot. Hierdoor focussen we vooral op het eerstvolgende begrotingsjaar, in dit geval 2023, om dat jaar zo realistisch mogelijk te begroten. De jaren erna zijn nog erg onzeker, zowel aan de inkomsten- als aan de uitgavenkant.

In dit overzicht zijn de inkomsten niet opgenomen, omdat deze bij het opstellen van de begroting niet specifiek voor het Sociaal Domein bekend zijn. Alleen de algemene uitkering voor de hele organisatie is bekend, inclusief het Sociaal Domein. Hierdoor kunnen we geen totaalsaldo voor alleen het Sociaal Domein laten zien.

(Bedragen x € 1.000)

Primitieve MJR 2023-2026		2023	2024	2025	2026
Taakveld					
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.037,5	1.037,5	1.036,2	1.037,8
5.1-5.6	Sport en cultuur	1.278,0	1.321,0	1.307,0	1.250,0
6.1-6.2	Toegang en basisinfrastructuur	5.582,6	5.775,1	5.934,5	5.819,5
6.3-6.6	Werk en Inkomen	3.493,9	3.484,3	3.433,2	3.411,3
6.6-6.8	Wmo en Jeugdzorg	13.916,4	13.900,3	13.727,4	13.947,4
7.1	Volksgezondheid	1.202,6	1.203,6	1.203,6	1.203,6
Totaal begroting Domein Samenleving		26.511,0	26.721,8	26.641,9	26.669,6

Wel bekend zijn de verwachte 'extra' inkomsten naar aanleiding van het AEF rapport voor de nieuwe zorgtaken sinds 2015: Jeugd, en Wmo huishoudelijke hulp. Deze laten vooralsnog een meerjarig tekort zien vanaf 2025. Dit wordt in onderstaand tabel zichtbaar. In deze tabel wordt

duidelijk dat er, met de huidige informatie, per saldo niet sprake is van extra middelen. Dit tekort is mede de aanleiding tot de aanvullende beheersmaatregelen zoals in dit beleidskader beschreven.

(Bedragen x € 1.000)

Extra middelen Jeugd & Wmo	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Extra middelen jeugdzorg 100% (bron 2021)	1.779	1.969	1.848	1.703	1.173	1.106	1.106
Maatregelen hervormings agenda AEF rapport:							
Korting dossiers met overeenstemming (+/- -25%)		-475	-462	-426	-293	- 276	- 276
Korting dossiers zonder overeenstemming		pm	pm	pm	pm	pm	pm
Eigen bijdragen		pm	pm	pm	pm	pm	pm
Subtotaal netto extra middelen	1.779	1.449	1.386	1.277	880	829	829
Af: eerdere stelposten	-215	-810	-810	-810	-810	-810	-810
Nieuw beleid: Investeringsplan Lariks (Raad nov 2021)	-515	-535	-535	-535	-535	-535	-535
Saldo verwerkt in begroting 2023-2026	1.049	149	41	-68	-465	-516	-516

Voor meer financiële context verwijzen we naar de Meerjarenbegroting 2023-2027.

